

A Magyar Lovasterápia Szövetség hírlevele

2010. március
X. évfolyam, 1. szám

MLTSZ
Teréz krt 24.

Budapest, 1066

Telefon:
+36-27-539-375

Fax:
+36-27-539-376

E-mail:
mltsz@gyermekmento.hu

Tartalom

Köszöntő	1
Beszámoló az MLTSZ 2009 évi tevékenységéről	2
Tájékoztató az MLTSZ 2010 évi programjairól	4
UNICORNIS Egészségforrás Alapítvány 2010 évi programjai	5
„Kalóz tábor”	6
„Barátom a ló” című tábor	7
Aranyossy Lovas Színház	8
Hippoterápiás „mesetábor” Fóton	11
Fogyatékosok Lovasversenye Fót, 2009	13
Vak Diákok Sportegyesületének szereplése a fóti versenyen	16
V. Díjlovas- és Fogyatékosok Lovas versenyéről (CDI***, CDN)	18
Szeptember végén Fóton	19
X. Országos Gyermek Terápiás Lovas Fesztivál Hódmezővásárhelyen	20
Parasport 2009	21
Beszámoló a 2009. évi Sarlópusztai képzésekről	23
Az érem két oldala	24
„Rendezni kéne végre közös dolgainkat...”	26
Lovasíjászat a tanulásban akadályozottak fejlesztésében?	30
Lovasterápia-komplex fejlesztés	31
Cikk a lovas pszichoterápiáról	33
Szponzoráció a terápiás lovagoltatásban	35

Köszöntő

Tavaly azzal kezdtem a köszöntőmet, hogy milyen jó év volt a 2008. 2009-ről ezt nem tudom elmondani. Nyilván mindenkinek a munkáját visszavetette a gazdasági válság, nyilván mindenkire több kérelem és kevesebb szponzor érkezett. Ugyanakkor mégis jó hír, hogy mindannyiunk intézetei, egyesületei, alapítványai túléltek az elmúlt évet. Igaz ugyan, hogy ez egy kis eredmény, de egy gazdasági válság közepén ez is egy jó eredmény.

Jó eredménynek tartom azt is, hogy 2009-ben 43 –an vettek részt a képzésben és közülük 5-en sikeresen be is fejezték. 2010-ben, a különböző szakágakban 5 új hallgatónk van és újból 43 -an vesznek részt a képzésben. A képzést az MLTSZ egyre rutinosabb szakemberei végzik néhány külföldi szakember bevonásával.

Nemcsak a fóti verseny, – amin különben 2009-ben 112 gyermek vett részt – hanem Hatvani Erika, Györgypál Éva és a többiek rendezvényei is egyre sikeresebbek. Jól sikerült az első szakember találkozó is, amit Bozori Gabriella és Peter Holzmüller 2009 decemberében szervezett meg először. A parasport edzők képzése is kialakulóban van.

Azt is látjuk, hogy 2010 még egy rossz gazdasági év lesz, ezért mindannyiunknak többet kell dolgozni. Ehhez kívánok mindenkinek, erőt, kitartást és szerencsét is.

Dr. Edvi Péter
-MLTSZ elnök-

Bozori Gabriella: Beszámoló az MLTSZ 2009 évi tevékenységéről

Az év elején **január, február és március** hónapokban került sor az akkreditált képzés 2007-es és 2008-as évfolyamai számára az elméleti órák megtartására. **Januárban** a 2007-es évfolyam tagjainak nagy része (gyógypedagógusok, gyógytornászok) sikeres futószáras és hosszúszáras vizsgát tettek, ezáltal megkezdhették a H-1 és GYP-1 elméleti modulok elsajátítását.

Március végén került sor Fóton a 2008-as évfolyam gyógypedagógus és pszichológus hallgatóinak a futószáras és hosszúszáras elméleti és gyakorlati oktatására, mely próbavizsgálattal zárult. Ugyanezen a hétvégén a gyógytornászok Balogunyomban az Unicornis Egészségforrás Alapítványnál Györgypál Éva, Németh Klára és Katona Enikő vezetésével teljesítették a futószáras és hosszúszáras elméletet és gyakorlatot. Március 27.-én került sor a 2007-es évfolyam szakmai elméleti írásbeli vizsgájára, szintén Fóton.

Április elején a főtí Lovasterápiás Központban került sor a Testnevelési Egyetem által szervezett Lovaskultúra Oktató Szak lovasterápiás blokkjának oktatására Németh Klára és Bozori Gabriella vezetésével.

Április hónap folyamán teljesítették a hallgatók, ugyancsak Balogunyomban és Fóton a hospitálást, a saját élményű gyakorlatot és a szakmai összefüggő gyakorlatot. Szintén ebben a hónapban került sor Overdose a híres versenyló futására, mely számunkra azért is volt jelentős esemény, mert a verseny után egy internetes árverés vette kezdetét, ahol Overdose patkóját és zsokéjának

szemüvegét árverezésre bocsátották és az itt befolyt összeget az OTP Bank a Magyar Lovasterápiás Szövetség Alapítvány javára ajánlotta fel.

Május hónapban Willem Lieshout folytatta a 2008-as évfolyam pszichológus hallgatóinak képzését a szakmai elméleti részekkel. Ennek a képzési résznek is a főtí Lovasterápiás Központ adott otthont.

Május végén a Magyar Lovasterápiás Szövetség információs sátorral és lovasterápiás bemutatóval vett részt a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat által a Városligetben szervezett gyermeknapi programon. A bemutatóra érkeztek gyerekek Hódmezővásárhelyről, Kissné Hatvani Erika vezetésével, valamint a Kormos István Általános Iskola tanulói Budapestről, Borúzs Andrea vezetésével. Sajnos az időjárás nem kedvezett ennek a programnak, az eső miatt a bemutatók nagyon rövidre sikerültek.

Május 25.-én tartotta a Magyar Lovasterápiás Szövetség Alapítvány éves kuratóriumi ülését.

Június, július és augusztus hónapok folyamán, 4 héten keresztül intenzív élményterápiás táborokat tartottunk, a hozzánk lovasterápiás fejlesztésre járó gyermekeknek. A táborokban több mint 60 különböző típusú problémával küzdő gyermek vett részt, az óvodás korúaktól a kamaszokig bezárólag.

Július 2.-án a Bethesda Kórház által kezelt gyerekek közül 10 fő vett részt Fóton egy lovasterápiás programmal összekötött kis táborozáson, ahol a lovagláson kívül bográcsozás és kirándulás is színesítette a programot.

Augusztus 12.-15. között a Magyar Lovasterápiás Szövetség Alapítvány képviseletében Dr. Edvi Péter, Peter Holzmüller, Bozori Gabriella, Erős

Ágnes, Szüle Eszter és Wagner Kinga vett részt a Németországban, Münsterben megrendezett XIII. Nemzetközi Lovasterápiás Konferencián, ahol a résztvevők mindegyike előadást is tartott.

Augusztus 24-30-ig Németországból Augsburgból érkezett a fóti központba táborozni 20 fő hátrányos helyzetű, magatartás problémás gyerek. Programjukban nem csak lovasterápiás foglalkozások, hanem kirándulások is szerepeltek.

Szeptember elején az Oracel Hungary és KPMG munkatársai csapatépítő tréning keretében egy-egy napot dolgoztak a fóti Lovasterápiás Központban és segítettek abban, hogy a versenyt méltó körülmények között rendezhessük meg, kertészkedtek, festettek, szépitették a területet.

A szeptember hónap ismét sok tennivalót tartogatott számunkra. Szeptember 25.-27. között rendezte meg a Magyar Lovasterápiás Szövetség Alapítvány, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat védnökségével és támogatásával, immár 5. alkalommal a Nemzetközi és Hazai Díjlovasversenyt (CDI ***/CDN) és a Lovasterápiás Versenyt, melynek a fóti Lovasterápiás Központ adott helyet.

Október elején a XVII. kerület Robogó Óvodából 25 fő óvónőt láttunk vendégül egy szakmai nap keretében, melynek során a lovasterápiás jótékony hatásaival ismerkedtek meg.

Éppen csak egy szusszanásnyi pihenő után 2009. október 17.- november 1. között került sor a már hagyományosan Sarlópusztán megrendezett két hetes képzésre, melyen segítők, gyógypedagógusok, gyógytornászok, pszichológusok, lovasoktatók és

lovasedzők vettek részt. Sarlópusztán nem csak a képzések, hanem a lovasvizsgák, valamint a képzést befejező hallgatók számára a záróvizsgák lebonyolítására is sor került.

November 4.-én a Parlament Sport és Turisztikai Bizottsága kihelyezett ülést tartott a fóti Lovasterápiás Központban. A találkozó és megbeszélés egyik legfontosabb célja volt a lovas szolgáltatásokról szóló rendelet vitás pontjainak, valamint hibás részeinek tisztázása. Reméljük, hogy ennek eredményeként a 2010-es év első félévében módosításra kerül a rendelet.

December 10.-én került sor a Magyar Lovasterápiás Szövetség elnökségi ülésére és az azt követő karácsonyi fogadásra.

December 11.-13. között szerveztük meg az akkreditált képzésben részt vevő hallgatók számára a futószáras és hosszúszáras gyakorlást és vizsgát Bozori Gabriella, Peter Holzmüller, Györgypál Éva és Wagner Kinga közreműködésével. A 2009-es év programjait áttekintve azt hiszem, megállapíthatom, hogy eseményekben és programokban nagyon gazdag évet zártunk.

Bozori Gabriella

gyógypedagógus-

lovasterapeuta

Nemzetközi Gyermekmentő

Szolgálat

Magyar Lovasterápiás Szövetség

Alapítvány

Bozori Gabriella: Tájékoztató az MLTSZ 2010 évi programjairól

Január 16. Fót

Meeting a végzett lovasterapeutáknak, workshop Péter Holzmüller vezetésével.

Január 17. Fót

Az akkreditált képzés 2008-as évfolyam hallgatóinak futószáras és hosszúszáras vizsga.

Január 30.-31. Fót

Akkreditált képzés 2008-as évfolyam számára, mindkét szakágon konzultáció:
H-1 és Gyp-1 elméleti modulok oktatása.

Február 20-21. Fót

Akkreditált képzés 2008-as évfolyam számára, mindkét szakágon konzultáció:
H-1 és Gyp-1 elméleti modulok oktatása.

Március 6-7. Fót

Akkreditált képzés 2008-as évfolyam számára, mindkét szakágon konzultáció:
H-1 és Gyp-1 elméleti modulok oktatása.
Akkreditált képzés 2009-es évfolyam számára a B modul elméleti óráinak oktatása.
A parasport képzés 2009-es évfolyamának a C modul elméleti óráinak oktatása.

Március 20-21. Fót, Balogunyom

Akkreditált képzés 2009-es évfolyam, B modul gyakorlati óráinak oktatása: futószáras és hosszúszáras gyakorlás, próbavizsga. Fóton a gyógypedagógus, Balogunyomban a gyógytornász hallgatók oktatására kerül sor.

Március 26.-án (pénteken) Budapest

Akkreditált képzés 2008-as évfolyamának szakmai elméleti vizsgája írásban a GYP-1 és H-1 modulok anyagaiból.

Április 19-23. Balogunyom

Akkreditált képzés 2008-as évfolyam gyógytornász csoport szakmai gyakorlata: hospitálás és saját élmény (H-2 modul)

Április 19-24. vagy Április 26.-május 1. Fót

Akkreditált képzés 2008-as évfolyam gyógypedagógus csoport szakmai gyakorlata: hospitálás, saját élmény (GYP-2 modul)

Május folyamán

Akkreditált képzés 2008-as évfolyam gyógypedagógus csoport összefüggő szakmai gyakorlata (GYP-2 modul)

Május 5. 6-7.-8. Fót

2008-as évfolyam pszichológus csoport képzése Willem Lieshout vezetésével: szakmai modul

Május vége, Budapest

Magyar Lovasterápia Szövetség Alapítvány éves kuratóriumi ülése

Május 30. Budapest

Városligeti Gyermeknap

Június- Július - Augusztus, Fót

4 hét intenzív, komplex élményterápiás nyári tábor Fóton a Segíthetek? MOL Gyermekgyógyító Program támogatásával.

Szeptember 10.-11.-12. Fót

VI. Nemzetközi és Hazai Díjlovas Verseny (CDI***/CDN) és Lovasterápiás Verseny

Október 16.-30. Sarlópuszta

Az akkreditált képzés 2008-as évfolyamának záróvizsgája, szakdolgozat védeése és DRA III.-as lovasvizsgája.
Az akkreditált képzés 2009-es évfolyamának bázis vizsgája és DRA IV.-es lovasvizsgája.

A parasport képzés 2009-es évfolyamának DRA III. –as és DRA II.-es lovasvizsgálata és záróvizsgálata.

Az akkreditált képzés 2010-es évfolyamának A modul ismeretanyag oktatása

Segítő tanfolyam

December

MLTSZ elnökségi ülés

Györgypál Éva: Program 2010

UNICORNIS Lovasterápiás és

Lovasközpont

9771 Balogunyom Arany János u. 21.

+36 30 413 58 03

2010. jan. 22-24; febr. 5-7. - Lovasterápiás segítő képzés

2010. febr. 27. - lovas farsang

2010. március 20-21. - hippoterápia hallgatók futószáras-hosszúszáras gyakorlati képzése

2010. április 19-23. - hippoterápia hallgatók szakmai gyakorlati képzése

2010. május 30. - lovas gyermeknap

2010. július 5.-től - 4x1 hét lovas tábor

2010. szeptember 18. - Unicornis nap (lovasbemutató, parasport verseny)

Folyamatos programjaink:

Lovaglás oktatás, lovas vizsgákra felkészítés,

lókiképzés, lovasterápia, parasport

(folyamatos programjainkra előzetes jelentkezés szükséges)

Élményterápiás táborok Fóton 2009 nyarán a Segíthetek? MOL Gyermekgyógyító Program támogatásával

Bozori Gabriella: „Kalóz tábor”

A 2009-es év nyarán 13 fő részére egy olyan intenzív, komplex terápiás hetet szerveztem, mely a „kalóz tábor” címet kapta. A tábor kerettörténetét az adta, hogy hajózás közben egy kalózcsoport rábukkan egy szigetre, ahol elrejtett kincsek után kutatnak, a kincskeresés közben azonban gazdátlan lovakat találnak. Elhatározzák, hogy megszelídítik a lovakat, valamint táborot ütnek a szigeten. A táborban a kisiskolás korosztályból, tanulásban és értelmileg akadályozott, autisztikus személyiség vonásokkal rendelkező gyerekek, valamint hiperaktív, figyelem és magatartás problémás gyermekek vettek részt. Az előző évi tapasztalatok alapján a tábor programját és tematikáját úgy állítottam össze, hogy mindenki számára egyéni, problémájának megfelelő fejlesztési lehetőséget is biztosítson. Délelőttönként lovasterápiás fejlesztő foglalkozások zajlottak egyénileg és csoportosan, természetesen kiegészítve ezt közös lóápolással, szerszámozással, a foglalkozások utáni együttes rendrakással, lófürdetéssel, legeltetéssel. Az ebédet általában egy rövid pihenő időszak követte, mely alatt meséket olvastunk, énekeket tanultunk. A délutáni intenzív fejlesztő szakaszban minden napra más külsős terapeutát hívtam meg, akik vizitornát, mozgásfejlesztést, kognitív fejlesztést, téri tájékozódás fejlesztést tartottak a gyerekeknek különböző változatos és játékos gyakorlatokon keresztül. A délutáni

programokat minden alkalommal csoportbontásban szerveztük meg, míg az egyik csapat a fejlesztő foglalkozáson vett részt, addig a másik csoport a kreatív foglalkozás keretében jelmezeket, fegyvereket, zászlókat, nagy közös kalózhajót, kalózos önarcképet, a kalózhajóhoz tengert készített mindenféle „vízi szörnyekkel”, halakkal, tengeri élőlényekkel. A fóti központ területén számos olyan elem található, amit nagyon jól tudtunk a kalózos tábor folyamán használni: a pataknál van egy sziget, mely egy hajó fedélzetére hasonlít, a játszótéren az egyik homokozó egy nagy vitorlás hajót formáz, az erdő a szenzoros parkkal és kalandparkkal kiváló helyszínt biztosított a kincsvadászathoz. A tábor programját szabadidős tevékenységek színesítették: játszótéri játékok, sorversenyek, fürdés, közös szalonnasütés a szülőkkel.

Bozori Gabriella: „Barátom a ló” című tábor

Ezen a komplex terápiás héten 12 fő kisiskolás korú gyermek vett részt, főleg tanulásban akadályozottak, értelmileg akadályozottak, tanulási problémákkal és magatartás problémákkal küzdő gyermekek. A tábor legfontosabb célkitűzése volt, hogy a gyerekek új ismereteket szerezzenek a lovakról, ezért kiemelt szerepet kaptak a lovakkal és a lovak körül végzett tevékenységek: lóápolás, szerszámok ismerete, a lovak viselkedésének megfigyelése, biztonságos mozgás és viselkedés a lovak körül, egyszerű munkák elvégzése az istállóban, alapvető ismeretek a lovak életmódjáról, takarmányozásáról, táplálkozásáról, testfelépítéséről, a lovak megfigyelése a legelőn a karámban és a közös munka során. Nagyon fontos, hogy a gyerekek megtapasztalják azt, hogy a ló nem csak egy élőlény, aki gondoskodásra szorul, hanem cselekvő társunk, segítők a mindennapi munkában, életben. A gyerekek a lovasterápiás foglalkozások

keretében gyakorolhatták a lovak végig vezetését kis akadálypályákon, lovagolhattak vezetett lovon (kis tereplovaglás), futószáron, önállóan, valamint gyakorolhatták és bővíthették az eddig ismert lovastorna elemeket. A lovasterápiás foglalkozásokat kiegészítő egyéb fejlesztő terápiás foglalkozások témájukban is a lovakhoz kapcsolódtak. A kreatív foglalkozás során számos rajz és festmény, dekopázs és montázs, valamint agyag figura született a lovakról, a lovaglásról, az ember és a ló kapcsolatáról. A tábor folyamán elkészült lovardánk teljes makettje. A gyerekek által készített alkotások között voltak képekkel illusztrált történetek is, melyek lovakról szóltak. A tábor utolsó napján vetélkedőt rendeztünk, melyen a gyerekek közösen két csapatra osztva vetélkedtek különböző lovas témákban, számot adva a hét folyamán elsajátított ismereteikről.

Mindkét táboros hét nagy élményt jelentett a résztvevő gyermekek számára sok új információt, tapasztalatot, ismeretet szereztek játékos formában, életkoruknak és képességeiknek megfelelően. Külön köszönetet szeretnék mondani azoknak a külsős terapeutáknak, akik részt vettek táborainkban: Csizmadia Orsolyának, Csuhanicsné Bakos Ildikónak, Erős Ágnesnek, Ferenczi Évának, Katona Enikőnek, Németh Klárának.

A táborok során a gyerekek megtapasztalhatták a közös tevékenykedés, alkotás örömét, az érzelmek megélését és kifejezését, az elfogadást, a toleranciát és a szeretetet, melynek kimutatására nem csak egymás iránt, hanem a lovak iránt is lehetőségük volt. Gyakorolhatták a felelősségvállalást, a gondoskodást, a kitartást, az önfegyelmet, a következetességet annak érdekében, hogy sok pozitív élményhez jussanak, mely által önbizalmuk növekedett és fejlődött kompetenciaérzésük.

Nagy örömmre szolgál, hogy a Segíthetek? MOL Gyermekgyógyító Program a 2010-es évre vonatkozó pályázatunkat is támogatásra méltónak ítélte, így az idei nyáron is folytathatjuk a gyerekek számára valóban nagy élményt jelentő komplex terápiás hatásokkal bíró élményterápiás táborainkat.

Bozori Gabriella

gyógypedagógus-lovaterapeuta
Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat
Magyar Lovasterápia Szövetség
Alapítvány

Kissné Hatvani Erika: Aranyossy Lovas Színház

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzat Aranyossy Ágoston Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Nevelési Tanácsadó iskolai egységének tanulóinak, valamint az Aranyossy Ágoston Általános Iskola Alapítvány tanulóinak 2009 nyarán második alkalommal nyílt lehetősége táborozni Fóton, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Lovasterápiás Központjában. A projektábor lakóinak összetétele vegyes volt az életkor és fogyatékoság mértékének tekintetében.

(Életkor: 11-16 év. Értelmi fogyatékoság: 7 fő TANAK, 3 fő ÉRTAK.)

Szervezési munkák:

- Projektábor tematikájának összeállítása
- Résztvevők kiválasztása (engedélyek, beleegyező nyilatkozatok)
- Tematika alapján szükséges eszközök beszerzése

2009. Július 13-án Hódmezővásárhelyről vonattal utaztunk el Fótra. A gyerekek nagyon izgatottak voltak az úton, mert már nagyon várták a megérkezés pillanatát.

A szállás elfoglalása után sok kedves ismerőst üdvözölhettünk, s akik a legfontosabbak voltak Mukika és Robika a gyerekek kedvenc lovai. Az első délután a gyerekekkel közösen kialakítottuk a napirendet, majd önkéntes alapon feladatokat vállaltak a tábor idejére.

Napirend:

- ✓ 8⁰⁰: Ébresztő.
- ✓ 8⁰⁰-8³⁰: Fogmosás, mosakodás, öltözködés, készülődés a reggelihez.
- ✓ 8³⁰-9³⁰: Reggeli.
- ✓ 9³⁰-10⁰⁰: Játék a játszótéren.
- ✓ 10⁰⁰-12⁰⁰: Lóápolás, lovak felszerszámozása, lovaglás.

Felkészülés a projektzáró lovas színdarab előadására.

- ✓ 12⁰⁰-13⁰⁰: Lovak leszerelése, ápolása, eszközök elpakolása. Készülődés az ebédhez.
- ✓ 13⁰⁰-14⁰⁰: Ebéd, mosogatás, pakolás.
- ✓ 14⁰⁰-16⁰⁰: Délutáni foglalkozások:
- ✓ 18⁰⁰-19⁰⁰: Terítés a vacsorához, vacsora, mosogatás.
- ✓ 19⁰⁰-21⁰⁰: Kötetlen játék a játszótéren.
- ✓ 21⁰⁰-22⁰⁰: Fürdés, készülődés a lefekvéshez.
- ✓ 22⁰⁰: Villanyoltás.

A tábor hetének fő feladatai:

- ✓ Önkiszolgálás
- ✓ Lovaglás
- ✓ Aranyossy Lovas Színház megalapítása. Felkészülés a színdarab előadására.
- ✓ Színdarabhoz szükséges eszközök, kellékek elkészítése (plakát, díszlet, jelmez, kellékek)
- ✓ Szabadidős programok (kirándulás, fürdés, játék)

Önkiszolgálás - Tisztálkodás, öltözködés - Közös étkezések előkészítése - Takarítás	Lovaglás: - lóápolás - felszerszámozás - önállólovaglás - lovastorna	Színdarabhoz szükséges eszközök, kellékek elkészítése: - plakát, - díszlet, - jelmez	Aranyossy Lovas Színház megalapítása: - felkészülés a színdarab előadására.	Szabadidős programok: - kirándulás, - fürdés, - játék
				
				
				

Az egy hetes tábor alatt rengeteg programja és feladata volt a gyerekeknek. Gyűjtő és alkotómunkának számtalan célja volt, hiszen az előadott mese közösen történő befejezésén túl, megismerkedhettek még azzal is, hogy mi mindenre van szükség, hogy egy lovas színházi előadás létrejöhessen. Ezek a feladatok találós kérdések felkutatásával kezdődtek, majd saját élmény túsával folytatódtak, amikor végigjártuk közösen a mesebeli királyfi útját. Amikor a történet befejezése megtörtént következett a szerepek kiosztása, jelmezek, díszletek megtervezése elkészítése. Ezután sor került a színházi plakát és meghívók elkészítésére is, hiszen a pénteki projektzáró előadásra minden érdeklődőt nagy szeretettel vártunk. Délelőttönként pedig a lovaglása volt a főszerep. A lóápolás, felszerszámozás után indultunk ki próbálni a szenzoros parkba, mely az előadás helyszíne volt. Mindenkinek volt lehetősége lovastornázni és önállóan lovagolni is. Kipróbáltuk a vizes árkot és még sok más érdekes dolgot. Természetesen a sok feladat mellett maradt még idő játékokra is. A tábor nagy slágere a medence volt, a tikkasztó hőségben jól esett a felfrissülés. Imádták a gyerekek a kalandparkot és a játszóteret.

Az Okos lány című meseelőadás képekben...

Köszönjük a Fóti Lovasterápiás Központ valamennyi dolgozójának, lovackáinak, Robikának, Mukikának, Kessykének a segítségét, odaadó munkáját, mely lehetővé tette, hogy a hódmezővásárhelyi csapat ismét egy felejthetetlen tartalmas hetet tölthetett el Fóton.

Külön köszönjük a terapeutáknak Bozori Gabi néninek, Ferenczi Éva néninek, hogy érdekes programokat biztosítottak nekünk.

Kissné Hatvani Erika

gyógypedagógus-lovaterapeuta
Hódmezővásárhely Aranyossy Ágoston
Általános Iskola Alapítvány

Németh Klára: Hippoterápiás „mesetábor” Fóton

2009-ben a hippoterápiás tábor nem kizárólag a lovasterápiáról szólt.

A napközis táborban résztvevő 11 gyermek számára egy komplex fejlesztő hetet biztosítottunk, mely a mozgásrendszer, a kognitív funkciók fejlesztése mellett a szenzoriához és a pszichés funkciókhoz tartozó területek fejlesztését is megcélozta. A gyermekek jó kedélyű szabadidős elfoglaltságuk közben, célzottan irányított foglalkozásokon vettek részt.

A táborban három fő terápiás egység uralkodott: gyógytorna, hippoterápia és zeneterápia. A gyermekek mozgásállapotuktól és életkoruktól függően csoportokba osztva forgó rendszerben vettek részt a foglalkozásokon, melyek a délelőtti program részét képezték:

- **Gyógytorna**

A foglalkozások menetét-mesetábor lévén-a mese varázslatos világának keretei közé illesztettük. Nagyon jó motiváló erő ez a háttér, hiszen minden „mesehős” tudja, hogy csak

személyes erőfeszítés révén legyőzhetőek az akadályok, érhetőek el a célok.

Mozgásukban különféle módon korlátozott gyerekek nap, mint nap megélik azt, hogy vagy erejük nem elég, vagy koordinációs problémák miatt ügyetlenül sikerül egy-egy mozgásforma kivitelezése. Kis idő után már nem is akarnak mozogni, mert előre feltételezik a dolog sikertelenségét.

A mese varázslatos jellege erőt ad az első lépések megtételéhez, motiváció lép fel a kis mesehősökben és észrevétlenül *elindulnak* a királykisasszony megmentéséért, *átkúszva-mászva* mindenféle „veszélyes” akadályokon, szembenéznek a félelmetes sárkányokkal és minden *erejüket összeszedve* legyőzik a sárkányt.

Vagy egyszerűen csak mindenféle billenőrácson, süppedős szivacson, csúszós sziklán, akadályokkal teli emelkedőn/lejtőn *átegyensúlyozva*, segítenek visszadobni a partra vetődött halakat, és a feladat sikeres végrehajtása miatt mozgásfélelmük, szorongásuk csökken, magabiztosságuk nő és észrevétlenül fejlődik az egyensúlyérzékük, a koordinációs készségük, erősödik az izmuk, ügyesebbé és jobban mozgókká válnak a mindennapokban.

A mese, gyógyító terápiás ereje egész napra megmaradt, minden gyermek a valós élethelyzetével rokon mesebeli szereplővel azonosította magát, annak érdekében, hogy mindennapi feladataiban könnyebben boldoguljon: izombetegséggel élő kisfiú, ha elfáradt a sárkány erejét magára öltve haladt tovább, lassan mozgó kisfiú pedig kockásfülű nyúl propellereivel jutott el gyorsabban az előtte álló célponthoz.

- **Hippoterápia**

A sárkány ereje és a kockásfülű nyúl propellerfülei mindig csak a fantázia képzeletét segítségül hívva segített. A lovak, négylábú társaink azonban valóságos segítségükre voltak a gyerekeknek egy-egy távolság legyőzéséhez. A mozgást a gyerekek legkönnyebbnek hátukon megtéve érezték. Mindeközben indirekt módon a hippoterápiás kezelés jó hatást gyakorol a mozgásfunkcióra, a naponta adagolt terápia a törzskontroll erőteljes fejlesztését eredményezi. A lovak járása

nagyon hasonlít az emberére, ugyanolyan mozgáskomponensek alkotják és ezek az impulzusok, mintegy járástipikus törzstréningként hatnak a gyermekek idegrendszerére. Vagyis az idegrendszer számára olyan információ közvetítődik, ami olyan mintha a test járna. Ezt feldolgozva, újra szervezve később a neuronpályák maguktól tervezik meg a járást. Azonban ezúttal már talán, a ló segítsége nélkül.

- Zeneterápia

Zeneterápia során a képzett zeneterapeuta, egy tervezett folyamatban használja a zenét vagy zenei elemeket (hang, ritmus, dallam, harmónia) annak érdekében, hogy elősegítse a kommunikációt, kapcsolatokat, tanulást, kifejezést, mobilizációt, szervezést, szerveződést. Ezek mellett pedig terápiás hatást gyakoroljon fizikai, emocionális, mentális, szociális és kognitív területeken. A zeneterápia célja, hogy az egyén lehetőségeit feltérképezze és/vagy sérült funkcióit helyreállítsa és a kezelés következtében a személy minőségileg jobb életet élhessen. □

„...az ének felszabadít, bátorít, gátlásokból, féltékenységből kigyógyít...”-írja valahol Kodály Zoltán. Valahogy a mi táborunkban is ez így lett:

A nagylányok csapata írt a tábor életéről egy dalszöveget, melyet a zenetanár nő segítségével együtt megzenésítettek és a tábor utolsó napján előadtak nekünk. Nagyon nagy sikere volt a „darabnak”.

Az ebéd és csendes pihenő után minden nap más meghívott vendég érkezett a gyermekekhez:

Hétfőn kézműves foglalkozás volt, melyen különféle kerámia edényeket és egyéb formákat készíthettek önállóan, finommotoros készségük mellett a fantáziavilágukat is fejlesztve. Született mindenféle állatfigura: agyagló, csigacsalád, kerámiaacsont a házi kedvenceknek valamint a tábor fő koncepciójához illeszkedve, azonban a gyerekek spontán fellépő késztetése nyomán, nem felnőtt irányításra készültek mesebeli varázspénzek is különféle motívumokkal.

Kedden a bőrdíszművesség fortélyait tanulhatták ki a gyerekek. Önállóan készített apró ajándékokat vihettek haza emlékké,

például karkötőt, lovacskáknak készített homlokdiszt vagy talizmánt rejtő szütyőt. Végig nagy örömet jelentett a fiúk számára a bőr lyukasztatása, átvágása, a lányok meg örömmel viselték ékszereiket.

A szerdai napon az Aranyszamár Bábszínház társulat érkezett. A meseelőadás címe: A szurokbaba volt. Sok nevetés és izgalom övezte ezt a programot. Mindenki, még a legfiatalabbak is 50 percen át feszült figyelemmel várták, hogyan jár túl a szurokba ragadt nyúl a ravaszdi róka eszén. A mese jól végződött: a nyúl a mese végén a róka hátán lovagolt.

Csütörtökön szebbnél szebb papírvirágokat, papírsárkányokat és díszdobozokat vittek haza a gyermekek, melyeket önállóan készítettek. A lányok nagy örömmel ajándékozhatják meg családjukat az általuk készített papírvirággal a fiúk meg papírsárkány-viadalt rendeztek a foglalkozás után.

A pénteki napot egy bűvész koronázta meg. Rendkívül élvezetes és sok nevetést hozó előadását a gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt nagy élményt jelentett. Az előadást követően a gyerekek vagy egyedül, vagy a bűvészbácsi segítségével kérve igyekeztek létrehozni ők maguk is ezeket a varázsló trükköket. Valaki nagyon leleményes volt: saját bűvészmutatványával „kápráztatta el” a bűvészt. Ebből is látszik, hogy a gyerekek a tábor végére nemcsak a mesevilág és varázslat passzív megfigyelői voltak, hanem saját mozgásuk és mozdulatuk által, fantáziájukat életre keltve a művelőivé is váltak.

Németh Klára

gyógytornász- hippoterapeuta
Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat
Magyar Lovasterápia Szövetség
Alapítvány

Nemzetközi és Hazai Díjlovas Verseny (CDI*/CDN) és
Fogyatékosok Lovas Versenye Fót**

**Bozori Gabriella:
Fogyatékosok lovasversenye Fót, 2009.**

Szeptember utolsó hétvégéjén immár ötödik alkalommal rendezte meg a Magyar Lovasterápia Szövetség a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat védnökségével és támogatásával Nemzetközi és Hazai Díjlovas Versenyét (CDI***/CDN) és a Fogyatékosok Lovas Versenyét. A versenynek ezúttal is a fóti

lovasterápiás centrum adott helyet. Pár mondatban szeretnék beszámolni a gyerekek versenyéről.

Az elmúlt években is számos csapat nevezett a fogyatékosok lovas versenyére, de az idei évben még nagyobb volt az érdeklődés, hiszen az eddigi versenyszámokat újakkal is

bővítettük, így még több sérült kisgyermek tudott kategóriájának és állapotának megfelelő számokban bemutatkozni. Érkeztek csapatok Hódmezővásárhelyről, Szentesről, Szegedről, Kaposvárról, Jutáról, Budapestről, Mosonmagyaróvárról, Székesfehérvárról, de természetesen a helybeli gyerekek is starthoz álltak. A versenyre összesen 13 csapat nevezett az ország különböző pontjairól, mintegy 110 résztvevővel. Ez azért is jelentős, mert minden versenyző legalább 2-3 számban indult, így ez 250-300 startot jelentett a két nap alatt. Nagy örömünkre szolgál, hogy olyan sok versenyző kisgyermek indult a két nap során, hogy párhuzamosan két pályarészen egyszerre zajlottak versenyszámok.

A korábbi évekhez hasonlóan három kategóriában rendeztünk önálló lovaglást ügyességi pályán: tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott és hiperaktív gyermekek számára. Ugyanezekben a kategóriákban írtunk ki gyógypedagógiai lovastorna versenyt, itt azonban a fogyatékoság típusa mellett életkor szerint is három további csoportra bontottuk a gyerekeket. Versenyeztek a kicsik 5-8 éves korosztály, őket követték a 9-12 évesek, majd a 13 év felettiek zárták a sort.

Az idei évben még népszerűbb lett az a csapatok számára kiírt versenyszám, melyben szabadon választott témában, olyan rövid, zenével kísért előadást kellett bemutatni, ahol a gyerekek mellett ló is fontos szerepet kapott. Nagyon ötletes, kreatív produkciókat láthattunk a csapatoktól mind a történeteket, mind a jelmezeket és díszleteket tekintve. Fontos kiemelni különösen e versenyszám kapcsán azt, hogy Fóton nem egyszerűen egy lovas versenyről van szó, hanem egy terápiás célú lovas versenyről, ahol a gyógypedagógiai, pszichológiai fejlesztésnek is kiemelkedő szerepe van a sportteljesítmény mellett.

Nagyon örültünk annak, hogy a látássérült kis lovasaink is egyre nagyobb számban vettek részt a számukra kiírt versenyszámokban (ügyességi feladatok vezetett lovon és a gyógypedagógiai lovastorna kezdő és haladó kategóriában). Az eddigiek mellett egy új, futószáras versenyszámot is meghirdettünk számukra, amelyben a bírók a lovasok ülését értékelték lépésben, ügetésben, kengyel

használatával és anélkül, valamint szárfogással és szárfogás nélkül.

Szombaton délután került sor a Jámbor Vilmos Emlékversenyre, ahol két fordulóban egyszerre 6-6 csapat, 24 kisgyerek, 6 lóvezető, 6 ló és 6 kísérő szerepelt. Minden csapat teljesítményét külön bíró értékelt. A csapattagok lelkesen buzdították egymást és a lovakat is, hiszen itt nem csak az ügyesség, hanem a gyorsaság is számított.

Az elmúlt évekhez hasonlóan talán az egyik legnépszerűbb program a díjlovasok és a gyerekek közös játékos csapatversenye volt, ahol a vegyes csapatokban 4 ifjú díjlovas 4 gyerekkel versenyzett karöltve. Nagyon izgalmas volt a verseny, a csapatok mindvégig fej-fej mellett haladtak és a gyerekek nemegyszer szinte gyakorlottabbak voltak az egyes ügyességi feladatokban, mint a díjlovasok. A versenyszám két házigazdája PATAKI Ági az NGYSZ tagja és KUNCZE Gábor, az NGYSZ alelnöke, országgyűlési képviselő volt. A vidám és jó hangulatú verseny a díjlovasok és a gyerekek tiszteletkörével zárult.

Korábbi hagyományainkhoz hűen az idei versenyen is minden versenyszámnak volt egy-egy házigazdája, akik a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat tagjai, neves közéleti személyiségek, sportolók, művészek. Nekik külön köszönjük, hogy személyes részvételükkel is kifejezték programjaink és tevékenységünk iránti támogatásukat, elkötelezettségüket. Házigazdáink között köszönthettünk több, évek óta visszajáró vendéget: Dr. KÖVÉR Lászlót a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Magyar Egyesületének elnökét, Péter Holzmüllert, az NGYSZ tagját, a Vogtareuth-i Klinika részlegvezetőjét, JÁRAI Zsigmondot, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat tagját, a Pannónia Biztosító elnökét, Nagy Zoltán Pétert, az OTP Bank Nyrt. marketing igazgatóját, Szepesi Györgyöt, az NGYSZ Sportbizottságának szóvivőjét, Tarsoly Csabát, az NGYSZ tagját, a Quaestor csoport elnök-vezérigazgatóját, és végül, de nem utolsósorban Dr. VARGA Péter Pált, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat tagját, a Budai Egészségközpont és az Országos

Gerincgyógyászati Központ ügyvezető igazgatóját.

A házigazdák mellett köszönjük a bírók odaadó munkáját is. A két nap során Máté Annamária, Peredi Adrienn, Dr. Wagner Kinga értékelték a gyermekek teljesítményét az önálló lovaglás és a gyógypedagógiai lovastorna versenyszámokban.

A két napos program vasárnap délután eredményhirdetéssel és díjátadással zárult. A gyerekek már nagyon várták ezt a pillanatot, hiszen az érmek, oklevelek mellett mindenki kapott ajándékot is. A gyerekeket felkészítő csapatok, intézmények, alapítványok az összteljesítményük alapján jelentős pénzdíjban részesültek, mellyel a Magyar Lovasterápia Szövetség az országszerte folyó lovasterápiás munka körülményeit, színvonalát, feltételeit szeretné javítani.

A díjlovas versenyen és a gyerekek versenyén a három nap alatt mintegy 60 önkéntes segítő vett részt, az ő munkájuk nélkül nem tudtuk volna megszervezni és lebonyolítani ezt a szép programot. Külön köszönetet szeretnék mondani nekik, valamint az MLTSZ tagjainak és barátainknak, akik szorgalmas és lelkes munkájukkal hozzájárultak e verseny sikeres megvalósításához.

Bozori Gabriella

gyógypedagógus-lovasterapeuta
Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat
Magyar Lovasterápia Szövetség
Alapítvány

Összesített eredménylista

Csapatnév	Helyezés
Magyar Lovasterápia Szövetség (Fót)	I.
Kapaszkodó Alapítvány (Székesfehérvár)	II.
Jó Úton-Lóháton Alapítvány (Szentés)	III.
Csikó Csapat Pannon Lovasakadémia (Kaposvár)	IV.
Aranyossy Ágoston Általános Iskola Alapítvány (Hódmezővásárhely)	V.
Éltes Mátyás Nevelési-Oktatási Központ (Mosonmagyaróvár)	VI.
Szív és Kés Alapítvány (Juta)	VI.
Daniló SE (Budapest)	VIII.
Odú-Manók Csapata (Szeged)	IX.
Bárczi Gusztáv Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó (Kaposvár)	X.
Károlyi István Gyermekközpont (Fót)	XI.
Lovasterápia a Fogyatékkal Élőkért Egyesület (Budapest)	XI.

Szüle Eszter:

Vak Diákok Sportegyesületének szereplése a fóti versenyen

A korábbi évekhez hasonlóan a tanévkezdés újdonsága mellett idén - immár ötödik alkalommal – vettünk részt a Nemzetközi Díjlovasversennyel egybekötött Fogyatékosok Lovasversenyén Fóton szeptember 25-27-én.

Épp, hogy belerázódtunk az óvodai, iskolai életbe, máris lázas igyekezettel készültek a kisgyermek a várva-várt versenyre, hiszen a

budapesti Vakok Óvodája, Általános Iskolája és Speciális Szakiskolájából 13 gyermek (zömében óvodások és kisiskolások) indult összesen három versenyszámban:

- ügyességi feladatok vezetett lovon látássérült gyermekek számára
- lovastorna (völtizs)
- futószáras lovaglás

Ezen versenyszámok lovasterápiás foglalkozásaink szerves részét is képezik. Az ügyességi feladatok vezetett lovon kategóriában a gyermekeknek négy feladattal kellett megküzdeniük, mely között szerepelt karikák egyensúlyozása vezetett lovon, majd felfűzése egy bójába állított ostorra, labda körbeforgatása törzs körül lépésben haladó lovon, valamint csipeszek felrakása ostorra. Végül következett a gyermekek körében legnépszerűbb feladat: vízzel teli poharat kellett kinyújtott karral egyensúlyozni, s természetesen ebben a fordulóban az győzött, kinek több vize maradt a végére.

A fent említett feladatokkal a játékos versengésen kívül terápiás céljaink is megvalósulnak. A helyes tartás és egyensúly kialakítása mellett nagy hangsúlyt fektetünk a kézügyesség, a manipuláció, a finommotorika fejlesztésére. A lovasterápia ezen gyakorlatai – játékos formában – nagyon jó lehetőséget biztosítanak számunkra.

Az ügyességi versenyszám után következett a lovastorna, ahol két kategóriában – kezdő és haladó – is versenyezhettek kis lovasaink. Itt alapülés, malom előre-, és hátrafele törökülés, illetve sarokülés volt a feladat, a kicsit nagyobbak már a gyertyát, a hasonfekvést és a térdelést is bemutatthatták. Ezen gyakorlatok a statikus egyensúly mellett már a dinamikus egyensúly, valamint a mozgáskoordináció, térbeli orientáció fejlesztését és a nagymozgások adekvát kivitelezését segítik elő.

A futószáras lovaslás versenyszámban pedig már a nagyobbak a lovaslás alapjainak elsajátításában mutathatták meg tudásukat.

E verseny megrendezése továbbá számunkra azért is nagyon fontos, hiszen kevés olyan

színtér van, ahol a vak kisgyermek sikereket érhetnek el, mely során az önbizalmuk, kitartásuk, bátorságuk fejlődik, növekszik, ami rendkívül fontos az ő életükben.

A verseny egész ideje alatt hangosan bíztatták egymást, drukkoltak, s a végén nagyon izgatottan várták az eredményhirdetést. Azt gondolom, hogy a sok érem, oklevél, pénzdíj és a rengeteg ajándék mellett idén is olyan élményben volt részük gyermekeinknek, melyről még sokáig beszélni fognak. Ebben az évben versenyszámaink házigazdája Peter Holzmüller volt, ki ezúttal egyik vezetőjeként képviselte a vogtareuth-i Schön Klinikent, mely számunkra a 300 000 Ft pénzdíjat felajánlotta. Ezúton is szeretnénk ezt megköszönni, valamint, hogy az önfelelt és sikeres versenyzéshez a szervezők, a segítők, a terapeuták és a szülők összefogása, együttes munkája a feltételeket biztosította számunkra.

Támogatóink:

- Nemzetközi Gyermekektől Szolgálat
- Magyar Lovasterápia Szövetség
- MOL „Segíthetek?” Gyermekegyógyító program
- „Szól a szív” Alapítvány
- Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány

Szüle Eszter

gyógypedagógus-lovasterapeuta

Vakok Óvodája, Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája

Kissné Hatvani Erika:

V. Díjlovas- és Fogyatékosok Lovas versenyéről (CDI***, CDN)

Az Aranyossy Ágoston Általános Iskola Alapítványának versenyzői ötödik alkalommal vettek részt Fóton az őszi Fogyatékosok Lovasversenyén 2009. szeptember 26.-27.-én. Minden évben nagy izgalom és komoly felkészülés előzi meg a versenyt, hiszen minden lovasunk szeretne a csapat tagja lenni. A kiírt versenykategóriákban valamennyi lovasunk megtalálta a számára legmegfelelőbbet. A gyerekek már tudják, hogy egyre komolyabb a megmérettetés, ugyanis egyre több benevezett versenyző, kiváló lovas tudással érkezik Fótra az MLTSZ Lovasterápiás Központjába. Idén Budapestről, Fótról és Kaposvárról, két- két csapat is beadta a nevezését, de érkeztek gyerekek Szegedről, Szentese-ről, Mosonmagyaróvárról, Székesfehérvárról, Jutáról, valamint Hódmezővásárhelyről.

Elérkezett a várva várt nap, gyönyörű verőfényes napsütésre érkezünk meg Fótra. Rengeteg ismerőst köszönthettünk, majd 10 órakor az ünnepélyes megnyitón Dr. Kövér László fogadta és köszöntötte a versenyzőket. A verseny önálló lovaglással vette kezdetét, melyet ügyességi pályán kellett végrehajtani a lovasoknak. Külön kategóriában indultak a hiperaktív (9 fő), tanulásban akadályozott (20 fő) gyermekek. A délelőtti versenyszámok házigazdái, Dr. Kövér László és Peter Holzmüller biztatták a gyermekeket, majd az értékelés végén átadták a legügyesebb versenyzőknek a díjakat.

A finom ebéd után következett a Jámbor Vilmos Emlékverseny, melyre idén 12 négy fős

csapat nevezett be. A verseny lebonyolítása két fordulóban történt. A lelkes versenyzőknek nem volt könnyű a dolguk, hiszen nem csak a felkészültségük, hanem az idő is számított a pontozásban. A díjakat Tarsoly Csaba a versenyszám házigazdája adta át. A napot előadások zárták, melynek a főszereplője a ló volt. Ennek a versenykategóriának egyre nagyobb a népszerűsége, évről-évre egyre több csapat készül kiváló lovas színdarabokkal. Idén 5 csapat mutatott be érdekes meséket, történeteket. A kategória házigazdája Nagy Zoltán Péter elismeréssel méltatta a műsorszámok előadóit.

A napot a hagyományokhoz híven fáklyás felvonulás zárta. A szép kellemes őszi estén az Amadinda Ütőegyüttes röpített el a hallgatóságot egzotikus tájakra.

Vasárnap reggel újra indult a verseny, elsőként párhuzamosan került lebonyolításra az önálló lovaglás ügyességi pályán az értelmileg akadályozottaknak (9 fő), díjlovaglás, melyet lépés jármódban (17 fő), ügetésben (10 fő) versenyző teljesített, valamint a lovastorna tanulásban akadályozottak versenyszámok különböző életkori kategóriákban. A legkisebbek 7-en, a nagyobbak 13-an, és a legidősebbek 16-an indultak, de csak délután ebben a versenyszámban. A délelőtt folyamán Járai Zsigmond és Dr. Varga Péter Pál voltak a versenyszámok házigazdái.

Szintén hagyománynak számít már, hogy vasárnap délből együtt versenyeznek a fogyatékos lovasok a díjlovas versenyzőkkel. Pataki Ágnes és Kuncze Gábor csapatainak

versenyzői, mint mindig nagyon komolyan vették a versenyt. Teljes erőbedobással küzdöttek a győzelemért.

A délután folyamán a gyógypedagógiai lovastorna versenyszámok lebonyolítása történt. Itt mérhették össze tudásukat a tanulásban akadályozott nagyok, valamint a hiperaktív és az értelmileg akadályozott gyermekek a különböző életkori kategóriákban. Az értelmileg akadályozottak mindhárom életkori csoportjában 5-5 versenyző indult. A hiperaktív gyermekek első korcsoportjában 6, második korcsoportjában 8, és harmadik korcsoportjában 2 versenyző indult. A délután házigazdái Pataki Ágnes és Szepesi György lelkesen szurkoltak a versenyzőknek.

Az összesített csapatverseny eredményhirdetését a mosonmagyaróvári Éltes Mátyás Nevelési- Oktatási Központjának tanulóinak íjászbemutatója előzte meg. A színvonalas bemutató méltón zárta a lovasverseny programját.

A két nap lezárása a végső eredményhirdetés volt, ahol kiderült, hogy a csapatok közül kik teljesítettek a legjobban.

Bár előtte még tanakodtunk, hogy vajon hányadik helyezésre lehetett elég a mi kis maroknyi csapatunk lelkes munkája, amikor azonban felsorakoztunk ez már egyáltalán nem számított. Ott lehettünk azokkal, akikkel együtt versenyeztünk, szurkoltunk, nevtünk, játszottunk. Igazán szép és felemelő érzés volt hallgatni Dr. Edvi Péter búcsúszavait és azt, hogy jövőre újra találkozhatunk. Köszönjük a felejthetetlen élményeket, szép ajándékokat. Reméljük, jövőre ismét együtt versenyezhetünk, szurkolhatunk, nevetünk és játszhatunk Fóton, a VI. Díjlovas és Fogyatékosok Lovasversenyén.

Kissné Hatvani Erika
gyógypedagógus-lovasterapeuta
Hódmezővásárhely Aranyossy Ágoston
Általános Iskola Alapítvány

Kövy András: Szeptember végén Fóton

Szép nyár végi napokon, szeptember 25-27. között, immáron ötödik alkalommal rendezte meg a Magyar Lovasterápia Szövetség Alapítvány a Nemzetközi Gyermekekmentő Szolgálat és az OTP támogatásával a Hazai és Nemzetközi Díjlovas Versenyt és a Fogyatékosok Lovasversenyét Fóton.

A három helyszínen mintegy 80 ló és 170 versenyző állt starthoz. Az OTP Nemzetközi Díjlovagló verseny számait a főpályán felállított díjlovagló négyszögben bonyolították le. A nézők és a lovasok tájékoztatását a hatalmas kijelző tábla és a fülhallgatón keresztül adott szakkomentálás segítette. A versenyeket különösen neves nemzetközi gárda bírálta. Nagy öröm volt, hogy a 2. pályán megrendezett hazai díjlovagló számára nagyon tanulságos és megtisztelő volt, hogy például az alapfokú díjlovaglást két olimpiai bíró értékelte.

A 3. pályán a fogyatékos gyerekek lovasversenye zajlott. Ők díjlovaglásban, önálló lovaglás ügyességi pályán versenyszámokban, gyógypedagógiai lovastornában és csapatváltó versenyben mérték össze tudásukat. Ezek a versenyszámok három kategóriában kerültek kiírásra. Versenyezhetek tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott és hiperaktív gyerekek. A látássérült kis lovasok futószáras versenyszámban, ügyességi csapatversenyben és gyógypedagógiai lovastornában indulhattak. Évről évre egyre népszerűbb az a versenyszám, melyben szabadon választott témában mutathatnak be a csapatok zenével kísért kis előadásokat, melyeknek főszereplője a ló. Az előző évekhez hasonlóan idén is minden versenyszámnak ismert közéleti személyiségek, világhírű sportolók személyében külön házigazdája volt. A rendezvényt színesítette az igen népszerű fogyatékosok-díjlovas közös ügyességi versenyszáma és az idén első alkalommal rendezett Magyar Quadrill Bajnokság. Bár a nemzetközi számokban csak kevesen indultak, néhány kiváló lovaglónak is örülhetett a szép számú közönség. A Nagydíj

kategóriában Dallos Zsófia Druppyval és a német Simone Reisenweber a magyar tenyésztésű Akelával mutatott be kitűnő programot. A „kiskörben” kiemelésre érdemes a Szeicz Erika - Diamond, Schmidt Anita - Alabárdos és Németh Gábor - Le Baldi együttesek fejlődése. A hazai számok remek teljesítményeket és szoros eredményeket hoztak. Az alapfokú kategóriában kiemelkedett Szabados Petra, Jackson von Bovert nevű pónijával. Könnyű osztályban mind a három számot Pahl Péter és Bradley Beach nyerte. A húsz indulót felsorakoztató középosztály kategóriában Dallos Zsófia és Faraday, Garai Máté és Rockwell's Son és a „lokálmatorador” Németh Gábor Anette nevű lován mutattak nagyon biztató javulást. A kitartó közönség a verseny végén lebonyolított Quadrill Bajnokságban a három-négyfős csapatnak szurkolhatott és élvezhette a jobbnál jobb zenés produkciókat. Az eddigi hagyományokat követve a Magyar Quadrill Bajnoksággal kiegészítve a rendezők jövőre is tervezik a háromnapos verseny megrendezését.

Kövy András

Kissné Hatvani Erika: X. Országos Gyermek Terápiás Lovas Fesztivál Hódmezővásárhelyen

2009. október 3.-án 10. alkalommal került megrendezésre Hódmezővásárhelyen az Országos Gyermek Terápiás Lovas Fesztivál. A verseny házigazdája az Aranyossy Ágoston Általános Iskola Alapítványa, valamint az Aranyossy Ágoston Óvoda, Általános Iskola, EGYMI és Nevelési Tanácsadó, iskolai intézményegységének dolgozói, tanulói. Már harmadik alkalommal a hódmezővásárhelyi Dél- Alföldi Lovasudvar ad otthont a rendezvénynek. Fő támogatóink a Hódmezővásárhely MJV Önkormányzata, valamint helyi vállalatok, vállalkozók, akik évek óta sokat tesznek azért, hogy ez a

találkozó megvalósuljon. Köszönjük, hogy Dr. Edvi Péter a Magyar Lovasterápia Szövetség Alapítvány elnöke fővédnökként, Dr. Lázár János polgármester, országgyűlési képviselő és Gálné Bánfi Katalin lovardatulajdonos védnökként évről évre támogatják, hogy ez a rendezvény életben tudjon maradni. Köszönet az önkéntes bíróknak, Dr. Wagner Kingának, Wagner Pálnénak, Bujdosóné Stefán Adriennek, Pap Jánosnének, valamint önkéntes segítőknek, akik az első hívó szóra jönnek.

Az idei verseny kicsit különleges volt, hiszen jubileumi évfordulót tartottunk. Az elmúlt években pedig már sokszor éreztük, hogy a kicsi alapítványunknak egyre nagyobb erőfeszítést jelent a verseny megszervezése. Sajnos már hosszú ideje nincs lehetőségünk pályázati forrásból finanszírozni a versenyt. Szerencsére mindig győzött a leleményesség és a segítőkész emberek támogatása.

2009 őszén nagy fába vágtuk a fejszénket ugyanis szerettünk volna meghívni minden csapatot (alapítvány, intézmény, sportegyesület), akik az elmúlt tíz évben eljöttek a lovasterápiás versenyünkre. Sajnos ennek megvalósítására nem került sor, mert van olyan csapat, ami már nem működik, vagy egyszerűen nem tudták megoldani az utazást.

Benevezett versenyző azért szerencsére volt bőven, és nagyon sokan már több alaklommal is jártak a versenyünkön, és voltak olyanok is, akik mind a tíz alkalommal itt voltak Hódmezővásárhelyen. A meghirdetett versenyfeladatok között évről-évre valamennyi sajátos igényű gyermek és fiatal megtalálta a neki megfelelőt. Lehetett válogatni az önálló lovaglás, eszköz és eszköz nélküli feladatsorok közül és természetesen nem maradt el a lovastorna versenyszám sem.

A rendezvényt Dr. Kószó Péter alpolgármester nyitotta meg a Vásárhelyi Őszi hetek egyik programjaként. A nap folyamán ellátogattak a fesztiválra Hódmezővásárhely Holland testvérvárosának képviselői is, akik nagy elragadtatással szurkoltak a versenyzőknek.

A találkozó jó hangulatban zajlott, akik éppen nem versenyeztek kézműves foglalkozáson vehettek részt. A lovasversenyek végén az Aranyossy Lovas Színház tagjai, és Rozi lovunk mese előadásával szórakoztattuk az érdeklődőket.

A nap fénypontja, mint mindig az eredményhirdetés volt, ahol rengeteg csillogó érem, kupa és ajándék talált gazdára. Ezt koronázta a hatalmas szülinapi lófejet ábrázoló torta, melyet jóízűen majszoltak el a gyerekek.

Kissné Hatvani Erika
gyógypedagógus-lovasterapeuta
Hódmezővásárhely Aranyossy Ágoston
Általános Iskola Alapítvány

Györgypál Éva: Parasport 2009

Bizonyára minden hippoterapeuta életében eljön az a pillanat, amikor páciensének állapotán nem tud tovább javítani, de a foglalkozások során a páciensből lovas lesz, mert megszereti azt az alázatos, odaadó lényt, aki segíti Őt a gyógyulásban. Először apró próbálkozások a terápiás lovakon, majd az első önálló patanyomfigura, aztán az első háziverseny, az első díjszalagok.....és innen már nincs visszaút. Készülni kell az igazán nagy megmérettetésre a fehérnadrágos, fehérkesztyűs, igazi versenybíró, versenyekre. Így jártam én is. Lovasterápiával már 1991 óta foglalkozom, előtte magam is versenyző lovas voltam.

Nagyon sok embert ültettem lóra, tanítottam a lovaglás alapjaira, de az igazi kihívás egy mozgássérült „lóbolondot” tanítani lovagolni. Takács Szandráról van szó, akivel több mint 18 éve foglalkozom. Ebből két éve kezdett valóban lovagolni tanulni. Taki 4 végtag érintett ICP-s hölgy, aki maga mögött tudhatja első nemzetközi versenyét. Kicsit zűrösen kezdődött. Az UNICORNIS Lovasterápia és Lovasközpontban Taki terápiás és iskolalovakon edzett. A verseny előtt 3 héttel kaptunk egy hírt, miszerint Libbenő (Marosi András tulajdona) lovasa Katka megsérült, és ezzel a lóval indulhatna Taki Olaszországban nemzetközi versenyen. Taki és

kísérete Bólyba költözött, ahol a felkészülést elkezdheték telefonos konzultációk segítségével.

A verseny nem volt zökkenőmentes, de amiért küzdöttünk, az megvalósult. Taki mindhárom programja 50 % felett volt és megszerezte a nemzetközi versenyzéshez szükséges klasszifikációt. Sokat izgultunk, de Taki az idegen lóval, idegen környezetben nagyon jól szerepelt. Igazi versenyző típus. Az egyetlen, akinek az arcán mindig mosoly ült, az Ő volt. Soha nem panaszkodott, pedig voltak nehéz helyzetek (étkezés, öltözés, WC..stb). Amit szűk 3 hét alatt meg tudtunk tenni, azt mindenki teljes erőbedobással megtette.

Magyarországon a parasport még csak gyermekcipőben jár. Kevés olyan parasportoló van, aki megengedheti magának a heti többszöri lovaglást, a versenyre járást, és még kevesebb olyan szakember, aki fel tud készíteni versenyzésre sérült fiatalokat, az erre alkalmas lovakról nem is beszélve. Mindez idő, pénz, türelem, sok-sok munka.

Az olaszországi versenyről sok-sok tapasztalattal érkeztünk haza, amivel a további munkát meg tudjuk alapozni.

Ahhoz, hogy Taki valóban sokat tudjon gyakorolni, készülni a versenyekre, olyan lovat keresünk alá, amivel eredményesen tud majd versenyezni.

Ezúton is szeretnék köszönetet mondani Marosi Andrásnak, aki a lovat rendelkezésünkre bocsátotta, Lendvai Nórának, aki Taki „testőre” volt, és Hittig Gusztáv úrnak, aki a verseny összes költségét vállalta.

Györgypál Éva
Hippoterapeuta

Unicornis Egészségforrás Alapítvány
vezetője

Sarlópuszta 2009

Bozori Gabriella: Beszámoló a 2009. évi Sarlópusztai képzésekről

október 17. – november 1. között került sor a Magyar Lovasterápia Szövetség Alapítvány által szervezett, immár évek óta Sarlópusztán megrendezett két hetes képzésre, továbbképzésre.

A segítő tanfolyamon 14 fő vett részt, akik az 1 hetes képzés végén sikeres elméleti és gyakorlati vizsgát tettek. Fontos azonban kiemelnünk azt, hogy a segítő képzés önálló terápiás tevékenységre nem jogosít. A hallgatók a képzés során ismereteket szerezhetnek a lovakkal kapcsolatban: anatómia és mozgás, tartás és takarmányozás tekintetében, megismerhették a lovas szakágakat, a lovas felszereléseket, a lovak viselkedésánát, a biztonságos munka feltételeit a lovak körül és a terápiás munkára alkalmas lovak kiválasztásának szempontjait. A hallgatók előadásokat hallhattak a Magyar Lovasterápia Szövetség történetéről, képzési rendszeréről és nemzetközi kapcsolatairól. Kiegészítő ismeretekre tettek szert a terápiás team szervezésével kapcsolatban, tanultak az egyes fogyatékosági típusokról, a lovasterápia felosztásáról és ágairól.

Sarlópusztán került sor a lovasvizsgák megszervezésére is. A Magyar Lovasterápia Szövetség évek óta a német lovasvizsga rendszer szerint vizsgáztat. Vizsgákra minden évben a Német Lovas Szövetség hivatalos bíróit, vizsgáztatóit hívjuk. Az idei évben is örömmel üdvözlöttük Isabelle Neumann-Cosel-t és Kurt Lehmann-t. A lovasvizsgákra összesen 32 fő jelentkezett, közülük 22-en sikeresen teljesítettek, 14 fő sikeres DRA IV-es és 8 fő sikeres DRA III-as vizsgát tett. Mint a fenti adatokból kiderül, sajnos 10 főnek nem sikerült az idei évben a lovasvizsgája, ők 2010 őszén javíthatnak.

A hippoterapeuták közül 5 fő végzett a 2009-es tanévben, ők sikeres szakmai elméleti és gyakorlati záróvizsgát tettek, valamint megvédték szakdolgozatukat. Mivel a lovasvizsgáikat is sikeresen teljesítették, így tanúsítványukat kézhez kapták, és elkezdhetik lovasterápiás tevékenységüket.

3 fő gyógypedagógus csak részben fejezte be a képzését, mert a sikertelen DRA III-as lovasvizsga következtében tanúsítványuk még nem adható ki.

A pszichológus csoport képzésében Willem Lieshout vezetésével jelenleg 4 fő vesz részt.

Az akkreditált lovasterapeuta képzést 2009-ben 9 fő kezdte meg. Ők az alapozó (A modul) ismeretanyagát sajátították el az egy hetes képzési rész alatt.

A parasport képzés 2009-es évfolyamából 10 fő vett részt a sarlópusztai továbbképzésen, ahol a C modul elméleti óráinak oktatására került sor. Közülük néhányan DRA III-as lovasvizsgát tettek.

Két napos továbbképzést szerveztünk a végzett gyógypedagógus lovasterapeuták számára, a továbbképzésen 11 fő vett részt.

A sarlópusztai képzéssel kapcsolatban szinte minden évben az a tapasztalatunk, hogy a hallgatók számára a lovasvizsgák teljesítése okozza a legnagyobb problémát. Ugyan az utóbbi időben a sikeresen vizsgázók aránya javuló tendenciát mutat, de még mindig többen vannak olyanok, akik nem tudták elsajátítani a számukra előírt lovasvizsga szintet. Ezúton is szeretnénk hangsúlyozni és a képzésünkben részt vevő hallgatók figyelmét felhívni arra, hogy a következő őszi rendelkezésükre álló időt igyekezzenek minél jobban kihasználni a megfelelő lovas felkészülés érdekében, mert sajnos a lovasvizsgák teljesítésére évente csak

egy alkalommal tudunk lehetőséget biztosítani. Mindenkinnek sikeres új évet és eredményes felkészülést kívánunk.

Bozori Gabriella

gyógypedagógus-lovasterapeuta
Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat
Magyar Lovasterápia Szövetség
Alapítvány

**Dr. Wagner Kinga:
Az érem két oldala**

Két beszámoló megírását vállaltam az ideai hírlevélbe, amit két külön cikk formájában akartam elkészíteni. Azonban végig gondolva azt, amit Münsterben és Sarlóspusztán láttam, úgy gondolom, egy érem két oldalát nézhettem meg. Az általam látott „érem” az a munka, amit a Magyar Lovasterápia Szövetség tagjai, beleértve a képzések hallgatóit is, végeznek.

**Münster 2009. XIII. Lovasterápiás
Világkonferencia**

Harmadszor vett részt küldöttségünk ilyen rendezvényen és második alkalommal tartottunk előadásokat. **Annak a hat személynek, aki vállalta, hogy előadásával képviseli a Magyar Lovasterápia Szövetséget, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat támogatta a konferencián való részvételét, amelyet ezúton is köszönünk.** A konferenciára bejelentett csaknem 250 előadást nem sokkal több mint 400 résztvevő kísérte figyelemmel a négy napos rendezvényen, amit egy jól felszerelt, hatalmas konferencia központban bonyolítottak le német házigazdáink. Talán éppen azért, mert az előadások hat teremben zajlottak párhuzamosan, a programot nehéz volt követni, sok teremben kevesen hallgattak meg egy-egy

előadást. Az előadótermek mellett a csarnokban berendezett fedeles lovardában folyamatosan gyakorlati bemutatók is zajlottak. A legnépszerűbb természetesen a csarnok volt, és a Gyógypedagógiai lovaglás és lovastorna szekció előadásain sem lehetett sokszor üres széket találni. Mivel a kiadotthoz képes sok változás történt a programban, az előadások kezdete ki-be járkálással indult, ami természetesen nehezítette az előadók helyzetét. Az általam kiválasztott előadások közül sokat nem tartottak meg, többnek az időpontját és helyét is megváltoztatták, így többször keveredtem olyan előadásra, amelyet eredetileg nem akartam meghallgatni. Megtudtam újra mi jellemzi általában az autistákat és miért szeretnek lovagolni, de azt, hogy milyen módszerekkel foglalkozik lovasaival az előadó azt nem. Hallottam az öszvérek rendszertani besorolásáról, megismerkedtem az Argentínai katonai öszvértenyéztéssel és láttam szép fényképeket Argentínáról, de nem tudtam meg hogyan dolgoznak ezekkel az állatokkal a „lovasterápiás” foglalkozásokon, hogyan képzik őket mielőtt fogyatékos lovas ül rájuk. Láthattam olyan lovastorna csapatról filmet, amelyben egészséges és sérült gyerekek együtt szerepeltek egy bemutatón, ahol a futószárazó keresztben tartva az ostort és a futószárat próbálta irányítani a lovat hátán a gyerekekkel. Miután a felsoroltakat végignéztem-hallgattam és véletlen szerencse folytán eljutottam egy-egy magyar előadásra, kezdtem elhinni, hogy nemcsak utolértük a nagyvilágot a lovasterápia egyes területein, hanem lassan felzárkózunk az élmezőnyhöz. A Holland Lovasszövetségben most kezdték el rendszerbe foglalni a terapeuta képzéseket. Számos országban közös, egy hetes tanfolyamon tanul együtt gyógytornász és lovász és mire vége lesz a hétnek egyformán „hippoterapeuta” vizsgát tesznek. Ezeket követően jó volt hallani amikor Dr. Edvi Péter és Peter Holzmüller bemutatta a mi Szövetségünk által létrehozott és működtetett immár tíz éves képzési rendszert. Én hozzájuk kapcsolódva beszéltem arról, milyen lovaglástudásbeli követelményeket támasztunk terapeuta képzéseinkben és milyen rendszerek működnek a világ tizenhat másik országában. A gyógypedagógus munkacsoport tagjai két olyan előadással mutatták be munkájukat

amelynek témája teljesen egyedülálló volt. Bozori Gabriella a főtí szensoros parkot mutatta be, Szüle Eszter pedig a vak gyerekekkel végzett iskolai és lovardai fejlesztésről vetített le egy igényesen elkészített filmet. A hippoterapeutákat képviselő Erős Ágnes az APAS rendszerrel végzett vizsgálatokról beszélt. Sajnos a prezentációjában szereplő filmet nem sikerült elindítania a technikusoknak, ami sokat nehezített Ági helyzetén, hiszen így az előadás egy látványos része maradt el. Szövetségünket a poszter szekcióban két anyaggal képviseltük. Szüle Eszter ebben a formában is feldolgozta munkáját, a Szív és Kéz Alapítvány és a Daniló Sportegyesület posztere a Kaposváron jó képességű autista gyerekeknek szervezett lovasterápiás programokról szólt.

Ennyit az érem csillogóbbik feléről és amikor végiggondoltam mit láttam Sarlóspusztán elém tárult a kevésbé csillogó is.

Sarlóspuszta Lovasvizgák 2009.

Münsteri előadásomban feltett kérdésemre, „Mi a lovasterapeutáktól elvárható minimális lovastudás?” több külföldi érdeklődő válasza az volt, hogy az MLTSZ által elvárt szint megfelelő. Nem volt meglepetés kutatásom eredménye, hogy nálunk csak Németországban és Hollandiában magasabbak a lovasterapeuta képzések lovasvizsga követelményei. Ezekben az országokban a Gyógy pedagógiai lovaglás és lovastorna terapeutáknak, valamint a Lovas pszichoterapeutáknak lovasoktatói végzettséggel is rendelkezniük kell. Az elmúlt lovasvizgákon összesen 32 vizsgázó kezdte meg a vizsgafeladatok teljesítését. A terapeuták mellett ebben az évben a Fogyatékosok Nemzeti Sportszövetségével közösen szervezett Parasport oktatói képzésünkben részt vevő hét lovas is DRA III. vizsga letételére jelentkezett. Nekik a Német Lovas Szövetség engedélyével alapvégzettségükre való tekintettel, nem kellett a Bázis és a DRA IV. vizsgát teljesíteni a DRA III. előtt. Volt, aki igazán szép lovaglást

mutatott be közülük, mint Németh Kata, vagy nagy rutinnal biztosra ment, mint Györgypál Réka és Scheffer István, de akadt olyan is, akinek sokat kell még lovagolnia egy ilyen szintű vizsga letételéhez. A terapeuták statisztikája az elmúlt évekhez hasonlóan alakult, többen nem tudták mindhárom részvizsgát teljesíteni. Ebben az évben sajnos sem a DRA III. speciális díjlovas vizsgaprogramot lovagló lovasok, sem a DRA II. vizsgát lovagló lovas nem kaphatott oklevelet, de én azt hiszem mindhármuk előtt reális lehetősége van egy 2010. évi sikeres ismétlésnek. Sajnos sokat rontott a statisztikán az, hogy a felkészülés során nem vették komolyan hallgatónk azokat, amiket a vizsgával kapcsolatosan minden évben többször elmondunk, leírunk. Felkészüléshez csak olyan végzett lovasedző segítségét vegyék igénybe, aki ismeri a követelményeinket, ha pedig nem ismeri, szívesen adunk felvilágosítást. Kirívó eset volt, hogy egy lovas lovának rossz kondíciója miatt nem lehetett levizsgáztatni, azt gondolom ez örök tanulságul szolgált mindenkinek. Összegezve a látottakat kérek mindenkit, éljen azokkal a lehetőségekkel, amiket a szövetségünkkel kapcsolatban álló lovardák és edzők nyújtanak és ne válassza az esetenként valóban olcsóbbnak és egyszerűbbnek tűnő, de haszontalan és igénytelen megoldásokat.

Jó felkészülést a 2010. évi vizgákra!

Dr. Wagner Kinga

Bazsi:**„Rendezni kéne végre közös dolgainkat...”**

2009. november 4-én az Országgyűlés Sport- és Turisztikai Bizottsága kihelyezett ülést tartott a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Fóti Lovasterápiás Központjában.

A Bizottság megvitatta a lovassport hazai helyzetét, problémáit.

Dr. Edvi Péter, a Magyar Lovasterápiás Szövetség elnökének sportdiplomáciai sikere, hogy itt a fóti Lovasterápiás Központban láthatta vendégül a Bizottságot. Azért is üzenetértékű ez a helyszín, mert bár a lovasterápia nem a sportot, hanem a gyógyítást szolgálja, ebben a lovaságzatban már működik – nemzetközileg is elismerten – az a képzési és továbbképzési rendszer, amelyet a többi szakágnak is alkalmaznia kellene.

A Magyar Lovas Szövetség részéről *Sótonyi Péter* alelnök, egyetemi tanár, valamint *Pécsi István*, a Kincsem Park igazgatóhelyettese, aki az MLSZ kialakítás alatt álló új koncepciójáról tartott rövid előadást. Történelmi áttekintés után felvázolta a lóversenyzés és a lovassport jelenlegi felépítését. A jövő terveiről elmondta, hogy a két nagy egységet (lósport és lovassport) közelíteni kell egymáshoz. Három objektumot jelölt meg mint alappillért: a Kincsem Park- amelyből világszínvonalú tréning, verseny, és oktatási központot kíván kialakítani a szövetség. A *Nemzeti Lovardát (Tattersaal)* hagyományos bérlovardának és a fővárosi általános iskolások lovaglási lehetőségének objektumaként szeretnék megőrizni és működtetni. A harmadik helyszín a tradicionális nagy múltú *Dunakeszi – Alag*, ahol lovas és lóverseny tréning központot terveznek kialakítani. Az MLSZ új vezetőségének távlati célja: *Gr-1-es* futamok a lóversenyzésben, a lovassportban pedig *Lovas Világjáték* rendezése hazánkban.

Gyermekmentő Szolgálat Fóti Lovasterápiás Központját *Bozori Gabriella* intézményvezető mutatta be. A lovasterápia több ágazatával foglalkoznak, úgymint: hippoterápia, gyógypedagógia lovaglás és lovastorna, pszichoterápia lóval. Érdekes a számszerű adatokat is felsorolni ágazatonként.

A hippoterápiát gyógytornász-hippoterapeuta irányítja. Itt elsősorban mozgásukban akadályozott gyerekeket, 35 főt lovagoltatnak. Ez évi 537 hippoterápiás fejlesztő foglalkozás. A gyógypedagógiai lovaglást és lovastornát gyógypedagógus – lovasterapeuta vezeti. Idetartozik a látássérültek lovasterápiás fejlesztése is. Óvodáskorú és iskoláskorú siket és vak gyerekeknek évi 1094 foglalkozást tartanak. A legfiatalabb ágazat a pszichoterápia lóval. Rendkívül sokféle problémát próbálnak ilyen módon orvosolni, pl.: elektív mutista, dadogó, tic, hiperaktivitás, kötődéses zavar, evészavar, depresszió, szorongásos zavar. A napi foglalkozások mellett komplex terápiás fejlesztő heteket is szerveznek, ahol a lovasterápia mellett kézműves foglalkozások, szabadidős programok színesítik a napokat. A mese tábor, lovag tábor, indián tábor, kaland tábor is ezt szolgálják. Az intézményvezető beszélt a folyamatos lovasterapeuta képzésekről és továbbképzésekről. A segítőket is tanfolyamokon képezik ki. És itt egy pillanatra megállnék és a száraz, tényekre szorítókozó beszámolót kiegészíteném egy olyan információval, amiről kevesen tudnak, és ami igazán elismerésre méltó. Akiket itt segítőnek hívnak, azok valóban azok! Ők vezetik a lovakat óraszám, amíg a terapeuta a lovon ülő gyerekekkel foglalkozik. Önzetlenül, minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül! Azt gondolom, ez a szakmai alázat nagyon hiányzik máshol is a lovak körül.

Bár Kövy András - szakedző, díjlovas - előadása az ülés elején hangzott el, „*A lovassportok oktatása – edzőképzés, továbbképzés*” címmel, mégis ez írás végére hagytam, mert gondolatait, felvetéseit szinte maradéktalanul szeretném idézni. Sótonyi alelnök úr említette, hogy ebben a témában, a különböző MLSZ vezetéseik alatt is készültek tematikák, több száz oldalnyi anyag, amelynek jórészt már akkor is Kövy András írta – de mindeddig csak nagyon kevés valósult meg a gyakorlatban.

Kövy András: „A lovassportok oktatása – edzőképzés, továbbképzés”

„Valamennyi lovassportág lényege a két élőlény ember és ló bizalmon alapuló harmonikus együttműködése egy bizonyos cél érdekében. A ló nem sporteszköz, hanem társ, aki szeretetet, törődést, a kapcsolat ápolását igényli. Ez teljesen egyedivé teszi a lovassportot a sportok között, ami a lovasról, mint sportolótól a kondicionál és technikai tudásnál sokkal többet követel. A lovasnak tisztában kell lennie lova igényeivel (istálló, mozgás, takarmány, ápolás stb.), viselkedésével, reakcióival, egészségi állapotával.

A lovat ki kell képezni, ami évekig tartó rendszeres munkát igényel. Ezt szerteágazó tudást ki mástól várja megtanulni a lovas, mint az oktatójától, edzőjétől.

Ráadásul a lovaslásnak, a lóval való sportolási lehetőségeknek rengeteg ága van. Ennélfogva, a legszélesebb tömegek részére biztosíthat egészséges testmozgást, kellemes szabadidő eltöltést és versenyszerű sportolást. Emellett nagy piacot nyithat a kapcsolódó gazdasági tevékenységeknek is. Pl. lótenyésztés, takarmánytermesztés, építészeti, felszerelésgyártás, sportruházat gyártás stb...

Mindehhez megfelelő, szakmailag helytálló oktatási rendszert kell biztosítani.

Most azonban csak a sporttal, vagyis az edzőképzéssel kapcsolatos teendőket szeretném áttekinteni.

Lovassport FEI szakágak: olimpiai szakágak: díjugratás, lovaslövés, díjlovaslás

Egyéb szakágak: fogathajtás, távlovaglás, lovastorna, reining, paradíjlovaglás
További sport lehetőségek: lovaspoló, lovasíjászat, távhajtás, tájékozódási lovaslás, lovas kosárlabda, western lovaslás, barokk lovaslás, izlandi pónizás stb.
Szabadidő lovaslás: lovas túrázás, vadászlóvaslás stb.
Gyógyítás: gyógypedagógiai lovaslás, hippoterápia, pszichoterápia lóval

Edzőképzés jelen helyzete

A szakképzés terén a lovas sportoktató és a lovasedző szakmákban folyik képzés. Míg korábban a sportoktató (régábban segédedző) képzést a megyei (kerületi) sporthivatalok, a lovasedző (középfokú edző) a TFTI szervezték, ma szinte bárki folytathat ilyen oktatást. És folytatnak is, mert rendkívül népszerű lett ez a szakma. Bár a bemenet (felvétel) és a kimenet (záróvizsga) szakmai követelményei írásba vannak foglalva, egyáltalán nem tartják be azokat.

Van ahol a TFTI eredetileg két éves képzése helyett egy év alatt oktatják a szakmát. Jó lehet, hogy jó fejjel és kitartással az elmélet elsajátítható, ám kétlem, hogy a gyakorlati tudás így rövidítve megszerezhető. Az oktató intézmények nem tartanak kapcsolatot a szakszövetséggel, ahol nincs is képzett és továbbképzett vizsgáztató gárda. A szakszövetség nem ellenőrzi a gyakorlati képzőhelyet, ha egyáltalán van ilyen.

Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy az OM. OKJ-ről szóló rendelete szerint 2008. december 31. után nem indítható olyan szakképzés melyet 37/ 2003 OM rendelet nem szabályozott, vagyis **sportedző** képzést lehet indítani, aminek részsképzése a **sportoktató**. Ezzel a korábbi két külön szint összekapcsolódott.

Meg kell említeni, hogy ezen a szinten folyik még az alábbi szakmákban lovas szakemberképzés: belovagló, lovas-túravezető, lovas-kísérő, lótenyésztő, lovasgazda.

A **felsőoktatásban** korábban a lovas szakedző képzés folyt a TF-en. Ez főiskolai végzettséget adott. A négyéves levelező képzés kevés

gyakorlati foglalkozást tartalmazott, ám hatékonyságát mégis bizonyítja, hogy a végzett hallgatók között nagyon sok a különösen eredményes edző.

Ám jött a Bolognai folyamat. Ennek megfelelően kezdett átalakulni a felsőoktatás.

A Bolognai folyamat jellemzői az edzőképzésben:

Az edzőképzés nagyobb elismertségére való törekvés.

Az edző szerepének és szakmai hozzáértésének definiálása.

Négy edzői szerepkör megkülönböztetése: segédedző, edző (oktató), okl. szakedző, mesteredző.

Két alapvető edzői foglalkozásforma van: részvétel orientált és teljesítményorientált.

A nemzeti és nemzetközi sportszövetségek feladata országuk ill. sportjuk számára megfelelő oktatási szintek meghatározása.

Minden edzőképzésben illetékes hatóság ismerje el, felügyelje és irányítsa az edzőképzés programját.

Az edzőknek hivatásuk betöltése érdekében szükséges elvégezniük egy hivatalos és elismert tanulmányi kurzust.

Az előzetes tanulmányok és szakmai kompetenciák elismerése.

Az edzői hivatás szabályozott szakmává alakításának részeként javasolt, hogy minden edző rendelkezzen egy sportág specifikus edzői licenccel, működési engedéllyel. Az új modell egyenlő elismerést biztosít az edzők számára függetlenül attól, hogy részvétel orientált vagy teljesítményorientált sportágakban tevékenykednek.

Új szakok a felsőoktatásban:

Alapképzés (BSc, BA): testnevelő-edző, sportszervező, rekreáció-egészségfejlesztő, humánkineziológus

Mesterképzés (MSc): okleveles edző (szakedző), sportmenedzser, okleveles humánkineziológus, testnevelő-egészségfejlesztő, gyógy-testnevelő tanár

Az új rendszer lehetőséget ad a sport szakmákban egyetemi végzettség elérésére. Igen ám de a bemenetnél szakmai (lovaglás) tudás követelésének hiányában és megfelelő sok óraszámú gyakorlati képzés hiányában vajon mennyire értékes egy ilyen diploma? A

testnevelő-edző szakon a hároméves képzésben az edzői sportági ismereteket a negyedik szemesztertől vehetik fel a hallgatók. Ez kevés! És ez várhatóan egyenlő lesz a régi szakedzői képesítéssel!

Jelenleg a TF-en kívül Szeged, Pécs, Szombathely, Eger és Nyíregyháza indíthat ilyen képzést.

De megvan-e az infrastrukturális, ló és szakember háttérük ahhoz, hogy ilyen képzést folytathassanak.

A mesterképzés (okleveles szakedző) olyannyira új, hogy még csak a TF jogosult rá.

A felsőoktatásban különböző egyetemeken jelenleg több lovas szakmai másoddiplomás képzés is folyik, ám ezek egyike sem felel meg az edzőképzés kritériumainak.

Javaslataim:

A Magyar Lovas Szövetségnek szorosan együtt kell működnie a képző intézményekkel a tematika kidolgozásában, az oktatásban és a vizsgáztatásban.

Be kell vezetni az egymásra épülő lovasvizsgák rendszerét, Ezzel a jelöltek fokozatos felkészülése (erős bemenet) válna lehetővé, mely egyúttal egységessé is tenné a lovas szakemberek kiképzését és minősítését.

A testnevelő és az edzőképzést szét kell választani.

Edzőtovábbképzés

A rendszerváltás idején a lovasoktatók és edzők rendszeres és kötelező továbbképzése megszűnt. Ezzel együtt az edzői igazolvány is eltűnt a színről. A Magyar Lovas Szövetségnek voltak ugyan próbálkozásai ezek visszaállítására, de törvényi lehetőség nem lévén ezek kudarcba fulladtak.

Ahhoz azonban semmi kétség nem férhet, hogy úgy, mint sok más egyéb szakmában úgy a mienkben is óriási jelentősége van a rendszeres továbbképzésnek az „egy életen át való tanulásnak”. A jelen helyzetben sem a munkavállaló edzőt, sem a munkáltatót nem lehet kötelezni. Azonban a MLSZ csakúgy, mint más szakszövetségek is elkezdett önálló továbbképzéseket szervezni. És ezek óriási sikerrel zajlottak le. Nagyon fontos lenne, hogy az edzők folyamatosan, rendszeresen

megismerhessék a legújabb hazai és külföldi kutatások eredményeit, edzés módszereit, alkalmuk legyen tapasztalatcserére, és hozzáférési lehetőséget kapjanak minden információhoz.

Az EU országok többségében nagy gondot fordítanak a sportszakemberek intézményes továbbképzésére. A továbbképzés általában előfeltétele a licenc megszerzésének ill. megújításának.

Németországban pl. a Kölni Edzőakadémia szervezi a továbbképzéseket. A diplomás és „A” licencű edzőknek 2 évenként, a középfokú „B” licencű edzőknek 3 évenként a „C” licencű sportoktatóknak 4 évenként kötelező a továbbképzés.

Javaslataim:

A kötelező edzői továbbképzést be kell vezetni.

Az edzői működést engedélyhez (licenc) kell kötni.

A továbbképző rendezvényeket akkreditálni kell és a gyűjthető pontokat (kredit) meg kell határozni. Ezt egy elismert szakmai testület végezheti.

A továbbképzési időszakban megszerzendő pontokat meg kell határozni.

A továbbképzések, pontok igazolására az edzői igazolvány szolgáljon.

Összefoglalás, javaslatok

A lovassport szakembereinek képzése jelenleg meglehetősen szétzilált, nincs egységes rendszerbe foglalva. A képzést a gyerekeknél kell indítani. Erre szolgálhat a Magyar Póni Klub vizsgarendszerére épülő lépcsőzetes lovas-vizsgarendszer bevezetése. Ez megteremthetné a lehetőséget annak, hogy az edzőképzésbe kerülő jelöltek a verseny eredmények mellett megfelelő előképzettség után kerüljenek az intézményekbe.

Ezt be kell építeni a készülő képzési és vizsgaszabályzatba.

A különböző intézmények azonos végzettséget adó oktatását csak úgy lehet azonos szintre hozni, ha a Magyar Lovas Szövetség végzi a szakmai akkreditációt, adja a tematikát és a követelményrendszert, felügyeli az oktatást és a vizsgáztatást.

Ma már elengedhetetlen, hogy a képzésből kikerülő edzőinket más országokban is alkalmazzák, vagy más országokból jöjjenek hozzánk tanulni. Ezért a képzésnek és a minősítésnek a nemzetközi elvárásokkal összhangban kell lennie.

A lovassport sajátosságaiból adódóan fontos, hogy az edzőképzésben kapjon nagyobb hangsúlyt és több óraszámot a gyakorlati képzés.

A tanulás nem fejeződhet be, szakembereinket folyamatosan tovább kell képezni. Ismét be kell vezetni a kötelező továbbképzést, az edzői működési engedélyt.

Mindehhez pedig elsősorban törvényi kereteket kell teremteni.”

Eddig az idézet az előadásból. Gondolom, ez az egyik leginkább rendbetételre szoruló feladat. Mert az alapokat az edzőknek, oktatóknak kell lerakni. A hiányos-, hézagos tudás, az igénytelenség az a mocsár, amibe minden nagyszerű kezdeményezés elsüllyed! Az alapvető tudás hiányát nem lehet semmi mással pótolni. Sem szuper képességű lovakkal, sem korszerű létesítményekkel.

Az ülés résztvevői megállapították, hogy a lovassport minőségének, eredményeinek javulása érdekében a jelenleginél sokkal nagyobb mértékben kell támogatni a gyerekek, fiatalok oktatását, nevelését.

A tartalmas tanácskozást rövid gyakorlati bemutató követte a szabadban. Egy vak kisgyerek lovasterápiás fejlesztőgyakorlatait láthattuk, Bozori Gabriella szakmai tájékoztatásával. Majd Németh Gábor két díjlovát mutatta be, amelyekkel több hazai versenyen sikerrel szerepelt. Finom gulyásleves és kemencében sült kenyér és kalács volt az ebéd, miután még további személyes beszélgetésekre is volt lehetőség a felvetett témákban.

A tanácskozás eredményeit majd a jövő igazolja, vagy cáfolja. Az országos gondok tengerében e problémák morzsányinak tűnnek, mégis mint annyi más, ezek is sürgős megoldásra várnak. Sajnos gyakran a döntések, és ígéretek később elvesznek a személyes- és csoportérdekek útvesztőjében.

Én a tettekben és a tenni akarásban hiszek. Folyton a terápiás lovagoltatás segítőinek önzetlensége jár az eszemben. Feleennyi önzetlen vállalás és tettekészség, már nagymértékben előrevihetné az itt tárgyalt ügyeket a megoldás felé.

Bazsi

Faragó György: Lovasíjászat a tanulásban akadályozottak fejlesztésében?

Pusztai nomád Őseink számára a lovaglás és az íjászat hétköznapi elfoglaltság lehetett. A XXI. században már mindkettő csak kevesek passziója (bár egyre több a hobby lovas, íjász, sőt lovasíjász is) semmiképpen sem létkérdés. Ha a laikus a lovasíjászatról hall, porfelhőben száguldó lovak, előre-hátranyilázó lovasok jelennek meg képzeletében, és talán sosem gondol arra a hosszú, és meglehetősen rögzös útra, ami a lovasíjász sikerekig elvezet. Kassai szerint esetünkben a ló a külvilágot szimbolizálja, az íj pedig mint egy mérőműszer belső egyensúlyunkról ad képet. Külön kell megtanulni lovagolni és íjászni, mégpedig lovasíjász módra. Nem csak felszerelésünk speciális, de lovunk kiképzése is. A ló önhordásban dolgozik, hiszen kezünk „foglalt”. A lovas bizonyos mozdulataira reagálnia kell, másokat figyelmen kívül kell hagynia.

A lovas biztonságát szolgálják a nyereg magas kápái, és íjainkat is lovasíjászatra tervezték. A gyakorlás színterét kellő körültekintéssel kell megtervezni, vessző nem repülhet ellenőrizetlen területre...

A mosonmagyaróvári Éltes Mátyás N.O.K. testnevelőjeként 2002 szeptemberében indítottam az íjász-szakkört, majd 2003 tavaszán egy voltige-csoportot. Azóta foglalkoztat a gondolat, hogy lehetne a két

csapat munkáját a lovasíjászatban egyesíteni. Végre 2008 őszén minden feltétel rendelkezésre állt. Hét tanuló (Ők mindkét szakkörben eredményesen szerepeltek) örömmel fogadta a lehetőséget. Nagy izgalommal kezdtük a munkát az íjászteremben. Meg kellett tanulniuk az íjat nyilat lovasíjász módra kezelni. Bár addig is Kassai Lajos útmutatásai szerint dolgoztunk, hamar kiderült, nehéz lesz az átállás. A szilárd talajon álló íjástól eltérően, mindent mozgásban, folytonos egyensúlyvesztésben kell végrehajtani. Az idegre helyezni (befűzni) a vesszőt, megfeszíteni az íjat, majd útjára engedni (kioldani) a nyilat.

Gyakoroltuk a befűzést, a feszítést, a vállak és karok helyzetének stabilizálását, azután a kioldás időzítését a helyes légzéssel járás, futás, szökdelés közben. Lőttünk előre-hátra, állva-ülve-fekve, legvégül már mozgó célpontra futásban. Tavaszra, mire végre kimehettünk lovainkhoz, már rengeteg tapasztalattal és kellő magabiztossággal rendelkeztek tanulóink ahhoz, hogy lóhátról lőjenek. Leírhatatlan izgalom, és önfeledt öröm töltött el mindenkit. Ezt az élményt semmihez nem tudom hasonlítani. Őszinte örömujjongás kísérte a kilőtt nyilak röpké útját, a lányok sikítottak, a fiúk vad csatakiáltásokkal lőtték ki nyilait. Hamisítatlan sztyeppe hangulat kerekedett, pedig még nagyon az elején voltunk (vagyunk.)

Kérem az olvasót, ne a fent említett, porfelhőből előtörő szilaj lovasíjászt képzelje maga elé. Az első néhány órán álló, vagy lépésben haladó (esetenként vezetett) lóval gyakorolhattak a gyerekek. Aztán az íjakat félretettük, és kezdődött a második menet: lovagoljunk lovasíjászul! Milyen a legcélszerűbb testtartás, hogyan ül, milyen kengyelt csatol a lovasíjász? Hogy irányítja lovát, hogy állítja meg, hogy száll fel és le íjjal és nyilakkal a kezében. Megannyi kérdés, melyekre együtt kell választ találnunk, hogy a tudás alapos és megbízható legyen. Akikkel nyolc esztendeje elindítottuk az íjász-szakkört, (egy íjjal, és egy marék vesszővel) már nem iskolánk tanulói. Tudom, hogy többüknek saját íjuk van, és ha idejük engedi, kimennek gyakorolni. Akkor, 2002 őszén ki gondolt arra,

hogy egykor Szlovákiába, Csehországba, Moszkvába is meghívják csapatunkat, de nem feledkezhetünk meg a számtalan hazai bemutatóról és versenyről sem. Most, a lovasíjászat kezdeti nehézségei, és gyönyörűségei közepette senki nem gondol arra, hogy merre és meddig vihet bennünket ez a rögs út ...

Faragó György

Gyógypedagógus-lovasterapeuta

Hetényi Eszter:

Lovasterápia-komplex fejlesztés

Az élet úgy hozta, hogy több év terápiás munka után jelenleg kizárólag korai fejlesztéssel foglalkozom. Messze nem annyit, amennyi igény lenne rá, csupán heti 6-7 órát tudok ráfordítani. Ennek hátránya a várólista, előnye, hogy maximálisan személyre szabott a fejlesztés. Így persze garantált a gyerekek és a szülők lelkesedése, és az eredmények is.

Hozzám minden gyereket a szülő kísér, és minden terápiát pár perces szülői tréning követ, melynek során útravalót: nevelési-, fejlesztési iránymutatást, és otthoni feladatokat kér(!) és kap a család.

Miért is alakult ez így?

„Civilben” 23 éve dolgozom gyógypedagógusként (oligofrén-szurdopedagógia), 10 éve kislétszámú dyslexia prevenció 1. osztályban. Naponta szembesülök azzal, hogy mik azok a biológiai, ill. képességbeli hiányosságok, amik talaján a tanulási zavarok kialakulhatnak. Mi az, ami miatt nem megy az olvasás-írás, milyen rész-képességeknek kellett volna ez ideig kialakulniuk.

Így hát azon vettem észre magam, hogy a terápiából kinőtt lovasok helyére egyre kisebbeket veszek fel, s mára már csak kicsi lovasaim vannak. És remekül működik!

A jelenlegi, enyhén szólva hiányos ellátórendszer (korai szűrés, diagnózis, fejlesztés) miatt, szájhagyomány útján sok szülő jutott el hozzám óvodáskorú, vagy még kisebb gyermekével. Kétségbeesve, tanácstalanul, agyonijesztgetve és persze képzetlenül. Sorra kérdezve, mi a baja, hová vigye oviba, hogyan nevelje, hogyan segítsen, egyáltalán mit tegeyen gyermekével.

Így lett mutista, akadályozott beszédfejlődésű, szenzoros integráció zavaros, értelmi akadályozott és autisztikus kisgyerekek. (Ennek háttérében mindig találtam egy másik fő tünetet, általában a kommunikáció valamilyen szintű nehezítettségét, s ezen javítva az autisztikus tünetek szépen oldódtak.)

Sokszor kell a szülőt orvoshoz, szakemberhez irányítanom, szakvéleményt írnom. Kanosszát jártunk egy-két esetben egy „pecsétés” diagnózisért, és nagy dilemmát okoz mindig, hogy integrálva, vagy szegregálva ...

Persze a terapeuták legnagyobb kihívása, a megfelelő ló megtalálása nekem is sok gondot okozott. Egy csere után egy kis öntörvényű, de a terápiában eddig jól dolgozó lovacskát találtunk. Mintha tudná, milyen nemes feladatra vállalkozott! Pici teamünk: Andi- a segítő, Széptevő Hajnal –a ló, és jómagam összeszokott csapatot alkotunk.

A terápiáról...

Először minden kicsivel közösen lovagolunk. Ül az ölemben. Ki visítva, ki fetrengve, de két kör után általában megnyugodva. Amikor eljön az ideje, három-négy alkalom után, én már nem ülök fel. A szülő nagyon büszke! A kisgyerek vérmérséklete szerint. Mi Andival csöndesen fohászunk: Istenem, csak le ne ugorjon! Vagy ha mégis, el tudjam kapni! Legalább a lábát! (Sose felejttem Levit, mikor Szikráról levetődve, én már csak a ló oldalához tudtam őt nyomni, mire jól képzett lovacskánk combra engedéshez fogott. Levi persze visított.)

Általános tapasztalat, hogy az első felületeknél a gyerekek nem tudnak közösen

ülni. Most kéne még két kéz (vagy még egy segítő)! Két-három hónap is kell hozzá, mire az ügyesebbek saját megézésből javítják ülésüket. Ekkor már jó úton haladunk.

A gyöngyfüzés és a karikadobálás (bármilyen hajigálása) lóhátról a sláger. Garantáltan rabul ejt mindenkit. Ez a „csali” a terápia elején, később a pihenés és a jutalom.

A terápia gerincét 3 pillér alkotja.

1. Minden lovasomnál érintett a beszédfunkció, ezért az ehhez szükséges alapképességeket hangsúlyozottan fejleszttem. (Taktilis-, kinezetikus érzékelés, észlelések, szerialitás, beszédszervek tornáztatása – légzés, fújás, grimaszolás, beszédgátlás oldása, és a jól ismert zsarolás- nem indul el a ló...)

A beszédfrusztráltság miatti autisztikus tünetek, (gyakran öntörvényűség), a határozott fellépés, a gyerek tűrőképességének, kitartásának fokozása, a fegyelem, a szófogadás megkövetelése folytán fokozatosan csökkennek, s ez már 4 évesen is 15-20 perc kitartó munkát eredményez. A szülők beszámolója szerint jótékonyan el is fáradnak a gyerekek, (könnyű őket este elaltatni). Az itt elért fegyelmezettség hamar meglátszik az otthoni viselkedésükön is.

2. Motoros fejlesztés, a normális fejlődés menetét követve. Itt mód van a ki nem alakult mozgásformák gyakorlásával a kognitív terápia alapját képezni. Veszitbuláris rendszer aktivizálása, testézés, egyensúlyi reakciók fejlesztése, két testfél integrációjának kialakítása, fejlesztése. Általában ezekkel a mozgásos játékokkal kezdünk, amíg bemelegszünk a lovon.
3. Kognitív fejlesztés. Emlékezet, figyelem, szerialitás, intermodalitás, gondolkodás, szókincs, vizuális-, és térpercepció... Kinek mire van szüksége. Az első pontban felsoroltakkal összhangban. Ez alkotja a

terápia „dolgozós” részét. Ez az, ami igazán fárasztó, s valójában a dyslexia prevenció, amennyiben következetesen és tudatosan végezzük. Ha tudjuk, mit miért csinálunk, és mit akarunk elérni vele. (7 éves, súlyos akadályozott beszédfejlődésű kisfiúval még betűket és összeolvasást is tanultunk lóháton.)

Minden gyereknél kialakul a stratégia, a megszokott 4-5 féle feladat, melyet szeretnek, és sorban kérnek egymás után. (Hogy mivel kezdünk, az attól függ, mit sikerült az első alkalmakkor megszerettetni.) Egy ideig ezt a pár játékot bővítjük, majd 1-1 új fajtát becsempészve fokozatosan új repertoárt alakítunk ki. Pár havonta így lecseréljük a feladatokat.

Vannak kedvencek, persze valahogy mindig ez marad a végére. Sokszor előfordul, hogy regressziós időszakát élve a régi játékokat kéri vissza, s kezdhettük újra a bővítést.

Súlyos esetben 2-3-4 évig is eltarthat a közös munkánk egy sikeres beiskolázásig. A gondot a terápia vége jelenti. Általában nem akarják abbahagyni.

.... és a ló. Van aki kiborítja, van aki ellazítja, olyan is van, aki alatt pár hónap alatt ellazul. Az új gyereket mindig megéri. És ha nem szimpatikus, akkor nyerít. Tuti, hogy az újonc többet nem ül rá.

Tudom –kipróbáltam - , ez a lovazás más korosztályokkal ugyanilyen hasznos és fontos, de hát így hozta az élet!

Hetényi Eszter

Lovasterapeuta

Vándor és Vackor Lovasterápiás

Közhasznú Alapítvány

Dr. Majoross Kinga: Cikk a lovas pszichoterápiáról

A **lovas pszichoterápia** (vagy más néven ló mediálta pszichoterápia) a lovasterápiák legfiatalabb ága, Magyarországon jelenleg mindössze két MLTSZ-nél képesítést szerzett lovas pszichoterapeuta dolgozik, ám újabb szakemberek képzése folyamatban van. Ezt a pszichoterápiás módszert külföldön, így Németországban, Ausztriában, Olaszországban és Hollandiában már régóta nagy gyakorlattal és komoly eredményeket elérve alkalmazzák.

A lovas pszichoterápia olyan pszichoterápiás forma, melyben **a terápiás lóval való együttlét és együtt dolgozás facilitálja a terápiás folyamatot**, aminek célja pszichés (lelki eredetű) problémák kezelése. A lóval való kapcsolat önmagában is gyógyító hatású, hiszen nagy élményt jelent a páciens számára, jutalmazó és motiváló egyaránt. A terápia során többféle formában léphetünk kapcsolatba a lóval:

- a **lovardai munka** közben megfigyeljük a lovak viselkedését, megértjük kommunikációs jelzéseiket, megtanuljuk ápolni, gondozni és felszerszámozni őket,
- a **földi munka** zárt karámban vagy lovaspályán zajlik, miközben anélkül dolgozunk együtt a lóval, hogy arra felülnének (ló vezetése akadálypályán, lóval való játék, ló terelése),
- a **lovaglás** történhet vezetett lovon, futószáron, vagy önállóan lovaspályán, illetve a szabadban, terepen.

A **lovas helyzetekben megtapasztalt élmények feldolgozása** és a mindennapi életre történő áthelyezése hagyományos terápiás keretek között (szobai beszélgetés keretében) zajlik, illetve lehetőség van a tapasztalatok azonnali visszajelzésére és megbeszélésére is. Ami a páciens és a ló között történik, ahogyan a páciens reagál a lóra vagy a lóval kapcsolatos helyzetre, az mintája annak, ahogyan az emberi kapcsolataiban működik. Ha például a páciens az első találkozáskor bizalmatlan a lóval szemben, és attól fél, hogy az majd megharapja

őt, akkor feltehetően bizalmatlan az ismeretlen emberekkel vagy az új helyzetekkel kapcsolatban is. Ha mindenáron simogatni, babusgatni akarja a lovat, és nehezen viseli, ha a ló ezt nem tűri nyugodtan, akkor elképzelhető, hogy az emberi kapcsolataiban is előfordul, hogy túlságosan rátelepszik a másik félre, túlfélti, túlszereti őt. Ezen példákból is jól látszik, hogy a ló a pszichoterapeuta segítőtársa a terápiás folyamatban. Segít megmutatni olyan érzéseket, viselkedéseket, amiknek talán a páciens maga sincsen tudatában, és amik egy verbális terápiában sokkal nehezebben lennének feltárhatóak. A lovas pszichoterápia a ló – páciens – terapeuta háromszögben zajlik, melyben **a ló, mint ko-terapeuta** (terapeuta asszisztens), az alábbi szerepeket töltheti be:

- segít feloldani a kezdeti gátlásokat, félelmeket,
- elfogadó és őszinte társsá válik,
- a páciens aktivitására, feladatok végrehajtására ösztönzi, motiválja,
- erőt és biztonságot sugároz, és ezáltal megnyugtató, hangulatjavító hatású,
- azonnal és hitelesen ad visszajelzést a páciens érzelmeiről, viselkedéséről,
- fejleszti a kommunikációs és szociális készségeket a vele való foglalkozás által.

A terápia során a terapeuta a páciens lóval való kapcsolatában és a lóval megélt helyzetek során megjelenő élményanyaggal dolgozik. A ló hűen tükrözi gondozója, lovasa lelkiállapotát, és annak legfinomabb rezdüléseire azonnal reagál. Nagyon érdekes megfigyelni, hogy ugyanaz a ló ugyanazon a napon ugyanazoknál a helyzeteknél (pl. pucolás, lovaglás) különbözőképpen viselkedik a különböző páciensekkel, és ezzel megmutatja, hogy belőle milyen reakciót vált ki a beteg. Ez nagyon hasonlít ahhoz, amit a pszichoterápiában áttételnek és viszontáttételnek nevezünk, és a pszichológus egyik fontos eszköze a páciens mélyebb lelki folyamatainak megértéséhez. A **lovak által nyújtott "tükör"** jól használható a terápiás folyamat során a problémák feltérképezésére, megjelenítésére, az azzal való szembesítésre, valamint a terápia során bekövetkező változások megerősítéseként.

A lovas pszichoterápia alkalmas a legtöbb pszichiátriai betegség (depresszió, szorongás, személyiség- és viselkedészavarok, szenvedélybetegségek, stb.) és lelki probléma (magánéleti és kapcsolati krízisek, munkahelyi és teljesítménnyel kapcsolatos nehézségek, stb.) kezelésére, de emellett eredményes az önismeret fejlesztésében, az önbizalom növelésében, továbbá a hatékony konfliktuskezelés megtanulásában is. A lovas pszichoterápia felnőtteknél és gyermekeknél (egyénilag vagy családdal együtt) egyaránt alkalmazható terápiás módszer. Gyermekek esetében jól használható depressziós és szorongásos zavarok, magatartászavarok esetében, továbbá autista, hiperaktív és figyelemzavarral küzdő, valamint kötődési zavaros gyerekek terápiájában. A lovas pszichoterápia alkalmazható önmagában vagy más módszerekkel kombinálva, feltáró, tüneti vagy önismereti céllal, a célkitűzéshez illeszkedő rövid, hosszú vagy epizodikus lefolyással.

A lovas pszichoterápia kedvező hatásai a következők lehetnek:

- pszichés funkciók fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, koncentráció, stb.),
- viselkedés, magatartás befolyásolása (impulzuskontroll-zavarok korrekciója, önkontroll erősítése),
- motiválás, erőforrások mozgósítása (a meglévő képességek kibontakoztatása),
- kommunikációs készségek fejlesztése,
- kapcsolati problémák kezelése (kötődési zavarok, függőség), csoportba való beilleszkedés elősegítése,
- empátia és felelősségvállalás megtanulása,
- önértékelés, önbizalom, önállósodás, dominancia és önérvényesítés fejlesztése,
- énkép, testkép, identitás formálása,
- személyiség és önismeret fejlesztése,
- érzelmi problémák kezelése (félelem, szorongás, depresszió, érzelmi labilitás, traumák feldolgozása),
- életvezetési problémák megoldása,
- általános közérzet javulása.

A lovas pszichoterápiához, más lovasterápiás formákhoz hasonlóan, képzett terapeuta (módszerspecifikusan képzett pszichológus), képzett terápiás ló, valamint nyugodt és biztonságos környezet szükséges. A **Suttogó Lovasterápiás Egyesület Pátyon a Bellandor lovasközpontban működik.** Egyesületünkben, az országban egyedülálló módon a lovasterápia mindhárom ága képviseltetve van képzett szakemberek által, így valamennyi lovasterápiát igénylő kórképet, problémakört el tudunk látni. Felfogásunkban kiemelten fontos szerepet kap a csapatmunka, így a hozzánk fordulókat legjobb szakmai tudásunk alapján és egymással konzultálva látjuk el, így minden páciens a számára legmegfelelőbb terapeutához kerül. A terapeuták pedig rendszeresen konzultálnak egymással, a kérdéses esetekben pedig szupervíziós segítséget kérünk. A lovasközpont egy minden igényt kielégítő komplexum: két fedeles lovardával, két szabadtéri lovaspályával, körkarámmal, legelővel, jártatógéppel, fitness és wellness teremmel, klubhelyiséggel, terápiás szobával, mely a versenyszerű és hobbi lovaglás és lovasoktatás mellett nagy hangsúlyt fektet a lovasterápia támogatására. Ennek a szemléletnek köszönhetően a lovasterápiát nemcsak hogy befogadták (és ezáltal luxus körülményeket biztosítottak a számunkra), hanem elsőbbséget is élvez, és az ott lovaglók többi lovas is tiszteletben tartja a tevékenységünket. Azt gondolom, hogy ilyen ideális körülményeket, hozzáállást és kollégákat csak kívánni lehet minden lovasterapeutának!

További információ: www.lovasterapia.eu és www.bellandor.com

Dr. Majoross Kinga

Peter Holzmüller: Szponzoráció a terápiás lovagoltatásban

Mivel a legtöbb országban az egészségbiztosítás nem terjed ki a terápiás lovaglásra, és a páciensek többsége nem engedheti meg magának ennek finanszírozását, a terápia eme formája szilárd pénzügyi támogatásra van utalva.

A következőkben követhető és eredményes lehetőségeket fogok felvázolni, eddigi németországi tapasztalataimra támaszkodva:

Alapvetően kétféle modell érvényesül:

- **a páciens-modell**
- **a terapeuta-modell**

A páciens-modell (PM)

Ebben az esetben a szponzor személy vagy intézmény. A szponzorok pénzt fizetnek be egy meghatározott célra fordítandó alapba. Ezeket a pénzeket aztán célorientáltan odaadják a páciensnek, amennyiben az igazolni tudja, hogy szüksége van a terápiára, és azt is, hogy a terapeuta megfelelően kvalifikált. Így a páciensre háruló anyagi terhek csökkenthetők. Ennek feltétele azonban, hogy a terápia kifizetése egységes keretfeltételek között történjen, csak így lehet megakadályozni, hogy a támogatás túl magas árakhoz vezessen.

A terapeuta-modell ^{TM}

Ebben az esetben közvetlenül a terápiát támogatják. Ennek is két lehetősége van. Az egyiknél a terapeutát közvetlenül támogatja a szponzor, aki viszont az adózásában így nem érvényesítheti az általa nyújtott támogatást,

kivéve, ha a terapeuta egy közhasznú szervezetnél áll alkalmazásban. Ez utóbbi a második és egyben a leggyakoribb változat.

Szponzorok keresésénél és megtartásánál megszívlelendő ez az alapvetés: „Legyünk kölcsönösen hasznosak egymás számára!” Ha ezt a szemünk előtt tartjuk, számíthatunk a hosszú együttműködésre.

Szponzorok:

Az az ideális, ha a szponzorok vagy tartalmilag kapcsolódnak az általuk támogatott termékhez, vagy földrajzi kapcsolódásuk van az általuk támogatott dologhoz.

Tartalmi kapcsolódás:

- lóeledel
- lovasfelszerelés
- Gyógyászati eszközök
- segédeszközök gyártása
- egészségügyi vállalkozások

Földrajzi kapcsolódás:

- Valamennyi vállalkozás, melyek a terápiás helyszín közelében található

Kapcsolatfelvétel:

Minden esetben érdemes személyesen felvenni a kapcsolatot, mert a legtöbb vállalkozást előntik a kérő levelek. Egy sikeres első beszélgetés után mindig hasznosnak bizonyultak a helyszínen szerzett információk és gyakorlati útmutatások.

Peter Holzmüller

Fordította: Gabos Erika

FIGYELEM!

2010 őszén is indul lovasterapeuta képzés, pszichologus továbbképzés, parasport oktató és edzőképzés és segítő tanfolyamunk.

További információkért látogasson el honlapunkra a www lovasterapia.hu weboldalra!